45ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1153 Զ ԿԻՐԱԿԻ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏ 30/12 ԱՊՐԻԼ 1905

7 ՍԵՖԷՐ 1323 30 ՄԱՐՏ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱՅԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته در
صاحب امتيازى : اوهانس قيه
اداره‌خانه‌سى باب‌عالى جاده‌سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	15 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿՆՈՋ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ ՀԻՆ ԱՏԵՆ

Պատմութիւնը կը ցուցնէ մեզի որ հին ատեն ամուսնութիւնը գրեթէ միշտ առեւանգումով կ'ըլլար։ Ուստի նոյն իսկ երկու կողմերու հաւանութեամբ տեղի ունեցած ամուսնութիւններուն մէջ ամուսինը, հին օրէնքները յարգելու համար անշուշտ, միշտ իր նշանածը առեւանգել կը ձեւացնէր անոր ծնողքին և ազգականներուն ծոցէն։ Քրիստոսի թուականէն առաջ կատարուած ամուսնական արարողութիւններուն մէջ, աղջկան հայրը սովորաբար իր ընտանիքին անդամներէն շրջապատուած և նշանածին ներկայութեանը, բաժանման աղօթքները կ'արտասանէր, արտօնելով աղջիկը հայրական տունը թողուլ և երթալ ամուսնանալ։ Ցետոյ կ'ըսէր ներկաներուն թէ իր աղջիկը երիտասարդին կու տար։

Արդարեւ հին ատեն այս արտօնութիւնը բացարձակապէս անհրաժեշտ էր ամուսնութեան համար, վասն զի աղջիկը, առանց հօրը կամ իր բացակայութեան անոր՝ առանց մեծ եղբօրը արտօնութեան, ամենեւին չէր կրնար հեռանալ տունէն և նշանածին երթալով ամուսնանալ անոր հետ։ Արտօնութեան արարողութենէն ետքը, որ միշտ տեղի կ'ունենար հայրական տան մէջ, աղջիկը իր ապագայ ամուսնին տունը կը տարուէր։

Այս արարողութիւնը ամուսնական արարողութեանց ամենէն վեհապանծն ու փառաւորն էր։ Ցաճախ ամուսինը ինք անձամբ կ'առաջնորդէր նշանածը։ Սակայն մեծ քաղաքներու մէջ աղջիկը տանելու պաշտօնը կը պատկանէր ընտանիքին պետին կողմէ յատկապէս նշանակուած մէկու մը, որ քուրմի հանգամանք մը կը ստանար այս պարագաներուն մէջ։ Աղջիկը սովորաբար կը դրուէր պերճաշուք կառքի մը մէջ, վերէն վար ճերմակ զգեստ կը հագնէր, երեսը քօղ կը դնէր և գլուխին վրայ ծաղկեփունջ մը։ Կառքին ետեւէն կու գար ջահ մը որ հարսանեկան ջահը կը կազմէր։ Ահա այսպէս հայրական տունէն կը մեկնէր հարսը իր ծնողքէն և ազգականներէն շրջապատուած և կ'երթար իր նոր տունը։ Ճամբան հարսին շուրջը կրօնական երգ մը կ'երգէին, և իր բոլոր բարեկամուհիները պարտաւոր էին մասնակցիլ այս թափօրին։ Նշանածին տանը առջեւ հասնելով, աղջիկը երբեք ինքնիրեն ներս չէր մտներ։ Բացարձակապէս պէտք էր որ ամուսինը առեւանգում մը ձեւացնէր, և աղջիկը պոռար կանչէր, դիմադրէր, — անշուշտ ակամայ, — և իրեն ընկերացող կիներն ու բարեկամները պաշտպանել ձեւացնէին զայն։ Ուստի կեղծ պայքար մը ետքը, որ հաւանաբար շատ երկար չէր տեւեր, ամուսինը թեւերուն մէջ կ'առնէր հարսը և տունէն ներս կը մտնէր, հոգ տանելով սակայն որ ապագայ կնոջը ոտքը տանը սեմին չդպչի։ Երբ աղջիկը այսպէս իր նոր տունը մտնէր, ծնողքն ու բարեկամները կը հետեւէին անոր առանց դիմադրութեան, անշուշտ ի նշան համակերպութեան, և զուարթօրէն ներկայ կը գտնուէին ամուսնական արարողութեան, որ միշտ տեղի կ'ունենար ամուսինին տունը։ Արարողութիւնը կը կատարուէր ի ներկայութեան բոլոր ազգականներու և բարեկամներու և քահանան ջուր կը սրսկէր նորապսակ ամոլին վրայ, մինչ ներկաները աղօթքներ կ'ընէին։ Ցետոյ երկու ամուսինները, միշտ ծնողներու ներկայութեանը, միասին կ'ուտէին ալիւրէ շինուած կարկանդակ մը։

Սակայն այս արարողութենէն ետքը աւարտած չէր ըլլար ամուսնական հանդէսը, վասն զի աղջիկը, այն ատենի սովորութեան համեմատ, տակաւին արժանի կին մը եղած չէր իր էրկանը։ Այն հեռաւոր ժամանակներուն մէջ կուսաբար մեծ կարեւորութիւն կու տային հարսին առաքինութիւնը հաստատող նշանի մը որ խարխափելի բան մըն է։ Ուստի այս արարողութենէն ետքը ամուսնութիւնը տակաւին աւարտած չէր ըլլար բոլորովին։ Աղջիկը պարտաւոր էր բացարձակապէս ապացուցանել իր կուսութիւնը և ատոր համար ամենքն ալ անհամբեր կը սպասէին ամուսնութեան յաջորդ օրուան որպէս զի իրենց մաղթանքները ընեն նորապսակներուն։ Եթէ դժբախտաբար, — և այս պարագաները հազուադէպ չեն —, անմեղութեան պատիր նշանները չերեւէին, նոր հարսը երբեմն յանիրաւի ամէն նախատինք կը կրէր ամուսնէն, ծնողքէն և քաղաքին բոլոր բնակիչներէն։

Այս էր ահաւասիկ հին ատեններու ամուսնական օրէնքը։ Այս անարդարութենէն օրինակ մը միայն յիշելու համար, ըսենք Մանզումէի բազմաթիւ ընթերցողներուն թէ Հրեայ ժողովուրդը հին ատեն մահուան կը դատապարտէր այն կինը որ յաչս իր անողոք և ագէտ դատաւորներուն իր կուսութիւնը յայտնող նշանները ունեցած չէր։ Ուստի անդամազննական այս իրողութեանց մասին տիրող բացարձակ ագիտութեան պատճառաւ Մովսէսի ժողովրդեան մէջ նոր հարսը շատ անգամ անիրաւաբար կը խլուէր իր ընտանիքին ծոցէն և կ'ենթարկուէր սոսկալի չարչարանքներու։ Այս ամօթալի և անարժան արարողութիւնը դիտող հանդիսատեսներ չէին պակսեր, վասն զի ամենքն ալ կը հրաւիրուէին այս զարհուրելի անիրաւութեան ներկայ ըլլալու։ Այս տեսակ պարագաներու մէջ, նախատինքի ու չարչարանքի ենթարկուած խեղճ տարաբախտ հարսը, աւա՜ղ, իր անմեղութեանը միակ վկայ կ'ունէր նաեւ իր սրտին ու հոգւոյն անբծութիւնը և կոյս մարմին մը։ Ամբողջ ժողովուրդի մը առջեւ խեղճ կինը կը քարկոծուէր, կը պատառուէր։ Կարծենք ժամանակն է որ ճանչնանք իրաւունքը այն տարաբախտ կիներուն, որոնք բնական ս'եւ է պատճառներով չեն կրնար իրենց կուսութեան խարխափելի նշանները ցոյց տալ։

Արդարեւ այսօր բժշկութիւնը որոշապէս կը հաստատէ որ աղջկան մը քով կուսութեան կնիքին բացակայութիւնը ամենեւին չապացուցաներ որ այդ աղջիկը նախապէս յարգած չէ այդ կնիքը։ Շատ անգամ տեսնուած է որ հարճիկները անաղարտ պահած պահպանած են իրենց կուսական թաղանթը, հակառակ իրենց չուսայ կեանքին, և նոյն իսկ պարագաներ կան ուր հիմենեան թաղանթը ծննդաբերութեան ատեն կը խզուի։ Ասկից զատ, առանց թաղանթին վնասուելուն, կրնայ շատ անգամ մայր ըլլալու վիճակ ունենալ։ Եւ ատոնք բացառիկ պարագաներ չեն։ Մնաց որ, շատ հեղինակներ, ինչպէս Անպրուազ Բառէ, Պիւֆոն եւլն., կազմուածքի կանոնաւորութիւն մը կը նկատեն հիմենեան թաղանթը թէեւ անոր ներկայութիւնը ընդհանուր հանգամանք մը ունի։ Մինչ թէ անոր բացակայութիւնը չի կրնար բացարձակ և ստոյգ նշան մը նկատուիլ կուսապղծութեան, վասն զի անդամազննութիւնը կը հաստատէ որ այդ թաղանթը կրնայ մասամբ կամ ամբողջովին գոյութիւն չունենալ կամ երբեմն ա՛յնպիսի ճկունութիւն մը ունենալ որ մինչեւ ծննդաբերութեան ատեն պահէ իր անվթար հանգամանքը և երբեմն արգելք ըլլայ երախային ծննդեան։ Բարիզի Բրոֆէսէօր մը ծննդաբերութեան վրայ իր գրած բազմաթիւ երկասիրութիւններուն մէջ կ'ըսէ որ ինք անձամբ տեսած է հիմենեան թաղանթներու անվթար հանգամանքը ծննդաբերութիւններու միջոցին և ստիպուած է վիրաբուժականօրէն կտրել զանոնք, մանկաբարձութիւնը դիւրացնելու համար։

Զմոռնանք նաեւ որ պարագաներ կան ուր այրը միայն կրնայ իրաւամբ յանցաւոր նկատուիլ՝ թաղանթին անվթար մնալուն համար։ Ամլութեան պարագաներու մէջ ալ կինը կը գտնուի ամբաստանուած միշտ, առանց նկատի առնելու այրը, որ շատ անգամ միակ պատճառն է այս ամլութեան։

Բնութիւնը ո՛րքան անիրաւ է, այրը կրնայ տարիներով պատկանիլ շատ մը կիներու, առանց իր չուսայութիւնները յայտնի ընելու յաչս հասարակութեան։

ՏՈՔԹ. ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼԲԱՍ
Բարիզի Բժշկ. Կաճառէն
եւ բժիշկ պարսկ. դեսպանատան

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՄԱՔՍԻ "ԷՍԹԻՄԱԴԷՕՐ„ՆԵՐՈՒՆ ՁԵՌՆՀԱՍՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆՀԻՄՆ ԳԱՆԳԱՏՆԵՐ

"ՖԱԹՈՒՐԱ„ՅԻ ՎՐԱՅ ԳԻՆ ԴՆԵԼԸ ԿՐՆԱ՞Յ ՕԳՏԱԿԱՐ ԸԼԼԱԼ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԻ

Մեր վաճառականներուն մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք վճռաբար այս յօդուածին վրայ, ուր շատ կարեւոր խնդիր մը կ'ուսումնասիրուի։

Թէ՛ կառավարութեան և թէ վաճառականին համար մէկէ աւելի տեսակէտով շահեկան են մաքսային գործերը, հետեւաբար կ'արժէ որ անոնց մասին եղած դիտողութիւնք և խորհրդածութիւնք երկու կողմին ալ ուշադրութեան առարկայ ըլլան։

«Լէվանդ Հերալտ» մաքսի գործառնութեանց վրայ երկար յօդուած մը հրատարակած և անոնց օրինաւոր ու գոհացուցիչ եղանակաւ ի գործ դրուելուն համար կարգ մը առաջարկներ ըրած է, զոր ամբողջովին արտատպած են Թուրք թերթերէ ոմանք և «Սապահ» ալ իր կողմէն ինչ ինչ առարկութիւններ աւելցուցած է։ Այդ ըսուածներէն սակայն կարելի չէ բնաւ օգուտ մը քաղել, որովհետեւ նախ՝ մաքսի ընթացիկ գործոց վրայ ստոյգ տեղեկութիւն մը չունենալով և երկրորդ՝ կառավարութեան՝ և վաճառականին շահերը հաւասարապէս նկատի չառնելով գրուած միակողմանի տեսութիւններ են։

«Լէվանդ Հերալտ»ի առաջարկութեանց մէջ է՛ն կարեւոր տեղը կը գրաւեն վաճառքներու գնահատութեան եղանակը և գնահատիչ պաշտօնեաներուն կարողութիւնը և արդարեւ ամէն բանէ աւելի միշտ անոնք առարկայ կ'ըլլան քննադատութեան, երբ մաքսային գործոց վրայ դիտողութիւն մը ըլլայ, — ինչ որ արդիւնք է վաճառք մը գնահատելու դժուարութեան։

«Էսթիմադէօր»էն կը պահանջուի վայրկենապէս բուն արժէքը գտնել մաքսատուն եկած այն զանազան կարգի վաճառքներուն, որոնք յատկութեան, գոյնի, ծաւալի եւն. տեսակէտով բիւրաւոր բաժանումներ և անհամար ստորաբաժանումներ ունին և որոնց գինը 5, 10 և մինչեւ 20% կը փոխուի միեւնոյն ապրանքին վրայ, արտադրավայրին հեռաւորութեան, աշխատութեան պայմաններուն, վաճառականին կարողութեան և հրապարակին գործերուն համեմատ։ «Էսթիմադէօր»էն կը պահանջուի իր անձնական փորձառութեան ու գրպանի յուշատետրին դիմելով անմիջապէս գտնել այն գինը, զոր վաճառականը ժամերով և թերեւս օրերով խորհած, խորհրդակցած, սակարկած, բանակցած է և վերջապէս վճռուած և նշանակուած է «ֆաթուրա»յին վրայ։ Եթէ «էսթիմադէօր»ը այդ գինէն աւելի դնէ, անկարող է, գէշ մարդ է վաճառականին համար, եթէ պակաս դնէ՝ վնասակար է Պետական Գանձուն։ Այսու հանդերձ պէտք է գիտնալ թէ այս նիստ փափուկ պաշտօնին մէջ, իրենց տրուած օրինական սահմանին համեմատ ա՛յն ատենէն ճարտարութիւն ցոյց կու տան «էսթիմադէօր»ները որ շատ անգամ նոյն իսկ հիացում կը պատճառեն արժանիք գնահատելու կարող վաճառականներուն։ Անոնց դրած գինը կրնայ երբեմն աւելի երեւալ, երբ բաղդատուի գործարանին գինին հետ, կամ նուազ՝ երբ բաղդատուի փոքրաքանակ վաճառումի գինին հետ, այլ սակայն մեծ մասամբ անոնք կարող են գնահատել ապրանքին բո՛ւն արժէքը։ Եթէ կարելի ըլլայ քննել մեծ վաճառականներու տոմարները, պիտի տեսնուի որ տարեկան միջին հաշուով 8-9% մաքս վճարած են, ո՛չ աւելի ոչ պակաս, ինչ որ կը հաստատէ մեր ըսածը։

Կ'ըսեն թէ էսթիմադէօրները բարձր գին դնելով պատճառ կ'ըլլան այնեն առնելու, որոնք ապա չեն ծախուիր, գինէն զեղչել հարկ կ'ըլլայ ու այսպէս անոնք վնասակար կ'ըլլան Պետական Գանձուն։ — Բացարձակապէս սխալ է առարկան։ Այդ խօսքը ընողները պէտք է մտածեն թէ տարին 20—25 միլիոն ոսկիի ապրանք կ'անցնի Թուրքիոյ մաքսատուններէն և էսթիմադէօրին գնահատութեան վրայ մաքսատուրք կը գանձուի։ Եթէ այնեն չառնելու և ապագային վնաս մը պատճառած չըլլալու վախով գործէ էսթիմադէօրը և շարունակ ամէն գնահատութեան 5% միայն պակաս գին դնէ, մաքսի տարեկան հասոյթէն հազարաւոր ոսկի կը պակսի և այս կերպով հարիւր անգամ աւելի վնաս պատճառած կ'ըլլայ Պետական Գանձուն քան այն վնասը որ կրնայ գոյանալ այնէնի մէջ մթերուած վաճառքներէն։

Կ'ըսեն թէ վաճառականները կը գանգատին էսթիմադէօրին դրած գիներէն եւն. եւն.։ Այս ալ ճիշդ չէ։ Քանի որ ըստ մաքսային օրինաց վաճառականը ազատ է դրամ վճարելու եթէ դրուած գինը գործին գայ, կամ այնէն տալու եթէ իր հաշուոյն չգայ, այդ մասին բնաւ վաճառականը գանգատելու պատճառ չունենար։ Վաճառականին գանգատը, եթէ երբեք ունի, կրնայ այնէն գրել տալու պահուն տեղի ունեցած ձգձգումներու կամ յանձնման ատեն ժամանակի կորուստներու համար ըլլալ, որոնք վաճառականին վնասակար ըլլալով հանդերձ Պետական Գանձուն ալ օգուտ մը չունին։ Եւ այդ ձգձգումներուն համար ալ էսթիմադէօրը բնաւ պատասխանատու չէ։

Գալով Ֆաթուրայի վրայ գին դնելու համար եղած առաջարկութեան. նախ՝ պէտք է գիտնալ թէ մաքսային օրէնքը զայդ չի տրամադրեր։ Վաճառականը ստիպուած չէ անպատճառ Ֆաթուրա ցոյց տալու, որովհետեւ շատ անգամ վաճառականին ձեռքը Ֆաթուրա չի գտնուիր։ Սովորութիւն եղած է ֆաթուրա պահանջել. Ա. Նորօրինակ և կամ արժէքը հրապարակին վրայ ստուգելը (թահքիք) անկարելի եղած ապրանքներու համար։ Բ. Երբ վաճառականը իր մաքսատուրքը այնէն տալ առաջարկէ ա՛յնպիսի ապրանքի մը համար, որուն գինը հաստատուած և ընդունուած է շատերու կողմէ։ Հետեւաբար վաճառականը, ըստ օրինի, պարտաւոր չէ անպատճառ ֆաթուրա ցոյց տալ, և արդէն կարեւոր վաճառքներու գիները ֆաթուրայի վրայ չեն դրուիր։ Իսկ եթէ կ'առաջարկուի ատիկա օրէնք ընել, թէեւ գործառնութեանց համար դիւրութիւն մըն է, բայց անոր ալ վաճառականին համար օգտակար ըլլալը խնդրական է։ Թէ ինչո՛ւ խնդրական է, և թէ ինչպէս կարելի է աւելի լաւ գնահատել՝ յաջորդ անգամ։

ՎԱՀՐԱՄ

„ԻՆԴԷՐՎԻՒՈՒ"ՆԵՐ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐԸ

ԱՌԵՒՏՐ. ԻՆՉ ԻՆՉ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Պոլսոյ առեւտրական հրապարակին վրայ թէ՛ այս տեղի եւ թէ Մանչեսդրի իր առեւտր. Տուներուն հնութեան եւ հաստատութեան տեսակէտով առաջնակարգ դիրք մը գրաւած քաջածանօթ վաճառական մը որուն հետ կէս ժամու մօտ տեսակցելու պատիւը ունեցանք, հաճեցաւ պատասխանել մեր քանի մը հարցումներուն։ Իր կարծիքները կը փութանք հարց պատասխանի ձեւով հրամցնել նաեւ «Մանզումէ»ի Առեւտր. Բաժնին ընթերցողներուն, իբրեւ նորութիւն մը։

Հարցում. — Կարգ մը վաճառականներ սովորութիւն ըրած են, օրինակի համար, սօֆումայի կամ պասմայի ասրակն փոխանակ 36ի, 35 կամ 34½ ինչէզ հաշուել։ Քանի որ վաճառականը ասնաթին կամ արշըննին կը ծախէ և անիկա ալ արդէն գիտէ ինչէզին, մէդրոյին տարբերութիւնները և մէկ կամ կէս ինչէզ պակասին արժէքը գտնելով կը զեղչէ, այս դրութենէն

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երես)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ Թիւ 49

ԷՄԻԼ ՇԱՆՊ

ԴԷՊԻ ԲԵՒԵՌ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Զ.

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԷՐ ՔՈԼՈՄՊՈՍ ԿՂԶԻՆ

Հէլիքսի ամբողջ ուղեւորները ջերմ գորովով կը սիրէին փոքրիկ Պէրթէլը, անոր առողջութեանը վրայ տեսնուած թեթեւ մէկ փոփոխութիւնը ամէնուն վրայ կ'ազդէր խորապէս։ Տղեկին առողջութիւնը արդարեւ ծանր էր։ Լայն օդը բնաւ օգուտ չէր ունեցած և անոր պահելու տեղ աւելնալ սկսած էր։ Այնչափ տկար ու նիհար էր որ, գլուխը չէր կրնար բարձէն վերցնել, և անոր նայուածներուն ժամանակ գլուխը [illegible] իսկ չէր ճանչնար։ Ճիշդ այս վայրկեաններն էր որ արտասովոր երեւոյթ մը տեղի ունեցաւ, որուն պատճառը Սըր Սէմըըլ Փէռլեթ[illegible] տալ չէր կրցած հասկնալ՝ ուղեւորներուն պէս։

Հէլիքս կանոնաւորաբար կը շարունակէր իր ճամբան 4000 մեթր խորութեան մէջ և հորիզոնական գծով մը դէպի հարաւային բեւեռ կ'երթար և սակայն առանց պատճառի հեռագրեալ բարձրանալ սկսած էր տաքութեան աստիճանը։ Քիչ ետքը այն աստիճան տաքցած էր օդը որ կարելի չէր այլեւս դիմադրել։ Ինչպէս որ ցամաքի վրայ փոթորիկէն առաջ ծանր ու ճնշող օդ մը կը գոյանայ, նոյնպէս ալ Հէլիքսի մէջ անտանելի տաքութիւն մը սկսած էր տարածուիլ։ Այնպէս կը կարծուէր որ հիմայ իսկ փոթորիկը պիտի պայթի։

Ուղեւորներու շնչած արուեստական օդը կարծես ելեկտրականացած էր, ինչպէս որ կը պատահի ցամաքին վրայ փոթորիկէն և անձրեւէն առաջ։ Հէլիքսի հետեւած ճամբուն վրայ ատենկ արտակարգ տաքութիւն մը արդարեւ անըմբռնելի էր և սակայն թէ ճարտարագէտը և թէ Բօլ Մորկրիթը բնաւ չէին համարձակեր այս ատեն ո և է կարծիք յայտնելու, որովհետեւ եթէ բացատրութիւն մը տային ամբողջ ուղեւորները պիտի կրկնապատկէին իրենց տխուր և յուսահատ կացութիւնը։

Արդէն Քօլոմպոսի արկածը կատարելապէս ընկճած էր զիրենք, այս տաքութիւնն ալ նոր աղէտ մըն էր։ Բարտուղար Տանիէլ Մոզըրն մանաւանդ, որ փոքրիկ Պէրթէլը խնամելու պաշտօն ունէր, անմխիթար կացութեան մը մէջ կը գտնուէր։ Փոքրիկ հրեշտակին օր աւուր հալ ու մաշ ըլլալը տեսնել՝ դիմացուելիք բան չէր արդարեւ։ Այս անձնուէր երիտասարդը բնաւ չէր բաժնուեր տղեկին անկէն զոր կը մխիթարէր և կը խնամէր։ Այս միջոցին Տրակոր չանը առանց ոչքը Պէրթէլէն բաժնելու անոր դիմացը կանգնած կ'սպասէր։

Է.

ՀՈՎԸ ԿԸ ՓՉԷ, ԿԱՐԿՈՒՏԸ ԿԸ ՇԱՉԷ

Բօլ Մորկրիթը իր կարգին պահակութիւն կ'ընէր մեքենաներուն սրահին մէջ, թիկնաթոռին վրայ մեղկօրէն ընկողմանած, աչքը նշանաթախտակին գամուած, աւելի խորունկ կը բաժնէր, չարունակաբար մտադիր կը դիտէր անորոշ աստիճանաչափին [illegible] պուլ ալ և քանի մը վայրկեան կը մտածէր։ Տաքութեան աստիճանը երեւցած էր, ուղեւորներուն զգեստ անհատակ մը բազմոցին վրայ կ'ընէր արտաքսուաց ուղեւորներուն [illegible] կը գտնուէր, աչքերը կը մը[illegible] թագնեքը? ու կը գոհացնէր թաղանթը [illegible] տաքութիւնը ծանր ու ճնշող մղիլ կը ստիպէր որոնց թափ մըն ալ էր օդը հովացնելու համար միջոց մը խորհեցաւ, Հէլիքսը քիչ մը վեր բարձրացնելով պիտի մօտեցնէր ծովուն յատակին, ուր միշտ օդը ցուրտ կ'ըլլայ սովորաբար։ Այս մտածումով՝ գիտնականը սկսաւ դէպի վեր ուղղել մեքենային ընթացքը, որ ծովուն յատակին մօտեցաւ թէեւ, բայց տաքութիւնը անփոփոխ մնաց Հէլիքսի մէջ։ Ամէնուն ամէնէն տաք եղանակին իսկ, այս աստիճան տաքութիւն չէր տեսնուած, որուն սոսկալի ազդեցութեան հետեւանքով խիստ դժուարութեամբ շնչառութիւն կ'ընէին ուղեւորները, իսկ ամէնուն ալ մարմինը լլկուած, ջլատուած ընդարմացած էր գրեթէ։ Այս տաքութիւնը կը յիշեցնէր ջերմութեան այն ատենները զոր շոգենաւերուն մէջ մեծ քննութեամբ Բարտուղարը հանքաբանը վառողները կ'զգան, նոյն իսկ անկէ ալ աւելի տաք էր Հէլիքսի մթնոլորտը։ Ուղեւորներուն վիճակը բացատրելու համար բաւական է յիշել տաք սենեակ մը, որուն օդը չի փոխուիր երկար ժամանակ։ Խեղճ Բօլ Մորկրիթ մեքենան ծովուն յատակին մօտեցնելէ ետք, տեսնելով որ տաքութիւնը նոյն սաստկութեամբ կը շարունակուի, տրտմեղութեամբ ոտքերը գետին զարնելով,

— Ինչ ընելու է, գոչեց, ինչ ընելու է։

Մորկրիթ այն օրը գրեթէ առաջին անգամ ըլլալով դժգոհած էր ուղեւորութեան ելլալուն, մինչդեռ Հէլիքսի խարխափումին մէջ մոլորած ատեն ո՛չ յուսահատած էր և ո՛չ ալ սրտնեղած։ Այն աստիճան թուլցած էին թեւերը որ պէտք եղած ատեն մեքենան ալ ու ձախ դարձնելու իսկ կարողութիւն չէր զգար վրան և սակայն նկատելով որ ընկերակիցներն ալ իրեն չափ տկարացած են ատոր քէն, բնաւ չփորձուեցաւ ո և է մէկը օգնութեան կանչելու։ Պահ մը աչքին կոպերը ծանրացան և հակառակ իր քնանալու համար թափած ջանքերուն, կայծին ճիգերուն, չկրցաւ ինքզինքը զսպել ու գլուխը երբ չէր այլեւս, ուղեղը գրգռուած էր գործելէ։ Մազը Բանֆէթ և Հօրի Մաւնէր ալ խոր քունի թաղուած էին իրենց պաշտօնին գլուխը։

Ժամը չորսը զարկաւ. Մորկրիթ ժամացոյցին ձայնէն ընդոստ ցատկելով ամբողջ ուժը ժողուեց ու ոտքի ելաւ։ Բայց աւա՛ղ, չէր կրնար քալել մը տառապանաց։ Ձգ ու ձախ երերալով այն աստիճան մթագնած էր որ անկարելի եղաւ ջուր գտնել, խնդիրը ճշդելու համար եկած էր, աւելի ժամանակ ճառ ըլլալը ևս՛ր պիտի նկատուէր։ Երիտասարդը ամբողջ զօրութեամբը Մազը Բանֆէթը արթնցուց, որ հազիւ կրցաւ տալը վայրկեանէն ինքզինքը գտնել։ Բօլ հրաման ըրաւ որ վար երթայ ելեկտրական լամբերին բարդերը գտնէ և Բանֆէթ պատերը բռնելով գործին գնաց։ Երիտասարդ գիտնականին համար անկարելի էր սակայն ոտքի վրայ մնալ, որ դարձեալ ուղեցոյց գործիքին առջեւ դրուած աթոռին վրայ նստաւ։ Այս անգամ աչքերը կատարելապէս մթագնեցան և անուշ քունի մը մէջ թաղուեցաւ։ Մազը Բանֆէթ ալ քիչ ետք վեր եկաւ ու երիտասարդին քնացած ըլլալը տեսնելով, մեղքցաւ վրան ու թող տուաւ որ քնանայ, մինչդեռ իրեն ալ քունը կու գար զոր վանելու համար բուռն ճիգեր թափելով հանդերձ, քանի մը վայրկեան ետք ինքն ալ աչքերը փակեց։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՌՈՒՍ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ ՄԱԼԱՅԵԱՆ ԱՐՔԻՊԵՂԱԳՈՍԻՆ ՋՈՒՐԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի Ապրիլ 9ի խմբագրականէն

Ծովակալ Ռօժտէսթվէնսքիի նաւատորմիղը այսօր կէս օրէ վերջ ժամը 3ին անցաւ անգլիական Սինկափուր քաղաքէն՝ Մալաքքայի նեղուցին հարաւային արեւելեան ծայրը, եւ հիւսիսային արեւելեան ուղղութեամբ առաջ քալեց դէպ ի հարաւային չինական ծովը։ Ռուս նաւատորմին թիւը հեռագիրներուն մէջ խիստ տարբեր կերպով ցոյց կը տրուի։ Երբեմն մարտանաւերուն թիւը կը դրուի 27, երբեմն 31 կամ 47։ Բայց մարտանաւերուն մէջ կը գտնուին նաեւ 23 փոխադրանաւ, ինչ որ, եթէ հաստատուի, մեծապէս կը տկարացնէ նաւատորմին ոյժը։ Ծովակալ Նէպօկաթովի նաւախումբը, որ դեռ երէկ մեկնեցաւ Ճիպութիէ, յայտնի է թէ Ռօժտէսթվէնսքիի միացած չէ տակաւին։

Ուրիշ լուր մըն ալ կ'ըսէ թէ Մալաքքայի նեղուցին մէջ տեսնուեր է ճափոնական տասներկու յածանաւերէ բաղկացեալ յառաջապահ եւ դիտող նաւախումբ մը։ Բայց այս լուրը շատ հաւանական չէ, որովհետեւ եթէ ճիշդ ըլլար, անպատճառ ռուս նաւատորմիղը պիտի հանդիպէր ճափոնական յածանաւերու տորմիղին Մալաքքա նեղուցին մէջ, որուն լայնութիւնը 50էն մինչեւ 75 քիլոմէթր միայն է, եւ կռիւ մը անխուսափելի պիտի ըլլար։ Ասկէ զատ, հաւանական չէ նաեւ որ տասներկու յածանաւերէ բաղկացեալ պզտիկ տորմիղ մը նեղուցի մը մէջ պարփակէ ինքզինքը զննութիւն եւ դիտողութիւն ընելու համար ռուսական նաւատորմին վրայ, ինչ որ խիստ վտանգաւոր կացութիւն մը պիտի ըլլար։

Երբ Ռօժտէսթվէնսքիի նաւատորմը անցնի Սինկափուրի նեղուցէն, որ կը գտնուի Մալայեան թերակղզին հարաւային արեւելեան գլխուն եւ Պաթամ ու Բիւռ (Բինթանկ) հոլանտական կղզիներուն միջեւ, կամաց կամաց պիտի մտնէ հարաւային չինական ծովը, եւ այսօր վաղը կրնայ հանդիպիլ ճափոնական ծովային ուժերուն, որոնց խարիսխը, ինչպէս յայտնի է, Ֆորմոզա կղզին է։ Բաց աստի, Սինկափուր նեղուցը լեցուն ըլլալով կղզիներով եւ խութերով, ճափոնական թորփիլանաւերը նպաստաւոր առիթներ պիտի ունենան յարձակելու մանաւանդ ռուսական անպաշտպան փոխադրանաւերուն վրայ։ Հարաւային չինական ծովն ալ լեցուն է շատ մը կղզեխումբերով, որոնց մէջտեղը պտըտելով ճափոնական թեթեւ մարտանաւերը, կրնան լաւ թաքստոցներ եւ նպաստաւոր առիթներ գտնել յանկարծական յարձակումներու համար։ Ճափոնական մարտանաւերուն մեծագոյն մասը Ռուսներուն պիտի սպասէ Ֆորմոզայի ջուրերուն հիւսիսային կողմը բաց տեղ մը։

Մեծ նաւամարտը, որ թերեւս պատերազմին վերջնական բախտն ալ իրեն հետ բերէ, ամէն պարագայի մէջ անմիջական եւ մօտալուտ է։ Լոնտոնի ծովային նախարարութեան մէջ ալ այս կարծիքը կը տիրէ, ինչպէս կ'երեւի սա՛ իրողութենէն թէ չինական ջուրերուն անգլիական նաւաբաժինը հրաման առաւ Հոնկ-Քոնկէն ճամբայ ելնել, դիտելու համար թշնամի նաւատորմիղներուն շարժումները, եւ հոգ տանելու համար որ չէզոքութեան օրէնքը յարգուի։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԱՆԳԼ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ

Հոնկ-Քոնկէն կ'իմացնեն թէ անգլիական Կլօրի, Սըբլի եւ Իֆիկէնիա մարտանաւերը յանկարծ եւ անակնկալ կերպով ճամբայ ելան շոգեպինդ հարաւ երթալու։ Այս յանկարծական շարժման պատճառ, ա՛յն է թէ նեղուցին մօտերը նաւամարտ մը մօտալուտ է Ռուսներուն եւ Ճափոնցիներուն միջեւ։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԿԱՄ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

Ռուս թերթ մը կը յայտարարէ թէ կառավարութիւնը Ռուսիոյ համագումար եկեղեցական ժողովին պիտի յանձնէ Պատերազմ կամ Խաղաղութիւն վճռելու խնդիրը։ Թերթը կը յայտարարէ թէ հոգեւորականները իրօք Պատերազմին կուսակից են. եւ նոյն իսկ պատրաստ են եղեր պատերազմին յաջողութեան համար վանքերուն բոլոր միլիոնները յանձնել ռուս կառավարութեան, պայմանաւ որ Ռուսական եկեղեցին ալ բարենորոգումներու ենթարկուի, եւ պետական հսկիչները վերնայ եւ աշխարհական Պրօկուրորի պաշտօնը ջնջուի։

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ

Ճափոնական կառավարութիւնը ամերիկեան Սիաթլ Բաքիտայի գործարանին 500,000 հրացան ապսպրեց։

ԼԻՆԷՎԻՉԻ ԲԱՆԱԿԸ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Սթանտարտ Պեթերսպուրկի թղթակիցը հետեւեալ մասնաւոր տեղեկութիւնները կը հաղորդէ իր թերթին.— Զօրավար Լինէվիչ երէկ (Ապրիլ 7) հրամանագրով մը արգիլեց երկրորդական սպաներուն հաղորդակցութեան մէջ մտնելը ժամլոյ թղթակիցներուն հետ առանց արտօնութեան, եւ մասնաւորապէս պատերազմին վրայ անոնց հետ տեսակցութիւններ ունենալը։

Զօրավար Լինէվիչի կեդրոնը հասնող Ռուսական Կարմիր Խաչի ընկերութեան անդամները կը յայտարարեն թէ Ճափոնցիներուն հետ գտնուած օտարականները գրեթէ 100,000ի կը հասցնեն Մուքտէնի ճակատամարտին մէջ Միքատոյին զօրքերուն կորուստները։

Ճափոնցի սպաները կ'ընդունին թէ Մարէշալ Օեամա ամբողջական պարտութեան մը վտանգը աչք առաւ փայլուն յաղթութիւն մը շահելու յուսով, իր ամբողջ ուժերը կռուոյ գծին մէջ արձակելով։ Ճափոնցիք վստահ էին իրենց յանդգնութեան եւ ճարտարութեան վրայ, միեւնոյն ատեն Ռուսներուն անգործութեան վրայ, բայց յաջողութեան յոյս չունէին մինչեւ 5–6 օր։

Ճափոնցիք Մուքտէնի մէջ մտնելով ռուս առողջապահական պաշտօնեաներուն հիացում ազդեցին իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ճշդապահութեամբ։ Ճափոնցիք լաւ հագուած էին եւ սքանչելի կերպով մաքուր էին, եւ ճափոնցի բժիշկներուն վարմունքը քաղաքավար, մարդասիրական եւ ուղիղ էր։ Անոնք մինչեւ իսկ ընկալագիր ալ ուզեցին Կարմիր Խաչի այն սփոփականութեանց համար, զորս կարելի չէր փոխադրել։

Մ. Սուվօրին, Նովոյէ Վրէմիայի մէջ բարկութեամբ կը խօսի Անգլիացւոց դէմ, որոնք Ռուսիոյ Խորհուրդ կուտան հաշտութիւն կնքել։ Ռուսիա, կ'ըսէ, կատարեալ իրաւունք ունի անվստահութեամբ ընդունելու ամէն խորհուրդ որ կուգայ ա՛յնպիսի երկիրէ մը որ Ռուսիոյ կը վնասէ ամէն կարելի միջոցներով։ Ռուսիա կ'արհամարհէ Անգլիոյ սպառնալիքները, քանի որ Անգլիոյ եւ Ճափոնի ձեռքով ռուսական պարտութիւն մը աւելի պատուաբեր եղած է քան մի միայն Ճափոնի ձեռքով։

Այս կերպով «Նովոյէ Վրէմիա» հաստատած կ'ըլլայ ա՛յն կասկածները թէ Հըլի մէջ դէպքին առթիւ Ռուսիա պատրուակ մը կը փնտռէր Անգլիոյ դէմ կռուելու ընդհանուր խառնաշփոթութիւն առաջ բերելու համար, եւ հիմակ որ չյաջողեցաւ, Ճափոնի հետ ալ հաշտութիւն կնքելու պատրուակ կը փնտռէ, եւ «Նովոյէ Վրէմիա» որ պատերազմին սկիզբը կը հեգնէր «Պզտիկ Ճափոն»ը, հիմա կը յայտարարէ թէ նկատի առնելով պատերազմի թատրին հեռաւորութիւնը եւ Ռուսիոյ հեռաւոր սահմաններուն մէջ տեղերու տարբերութիւնները, Ճափոն ուժի կողմէ հաւասար է Ռուսիոյ։

Ի վերջոյ Մ. Սուվօրին կը յայտարարէ թէ Ռուսիա այլ եւս Մանչուրիոյ համար չկռուիր, այլ երկու դարէ ի վեր իր առած դիրքին համար։ «Նովոյէ Վրէմիա» շարունակելով իր ճիգը դիւանագիտութիւնը պատասխանատու բռնելու համար, կ'ըսէ թէ Լամստօրֆ կոմս պէտք էր ժամանակին վարպետօրէն զիջումներ ընէր Պատերազմին առաջքը առնելու համար, ինչպէս նաեւ գէշ վարուեցան Ալեքսեյեւ եւ իր դիւանագիտական գործակալները։

Ռուս լրագիրները մինչեւ հիմա տակաւին չեն ըմբռնած թէ ինչպէս կ'ըլլայ որ Քորտիֆ ածուխին մէկ թոնն 28 շիլինի կը ծախուի Ճափոնի, իսկ 138 շիլինի կը ծախուի Ռօժտէսթվէնսքիի։

Բորթ Արթուրի անձնատուութեան քննիչ յանձնաժողովին անդամները Պեթերսպուրկ ժամանեցին, եւ ի մօտոյ գործի պիտի սկսին։

Հարաւային Ռուսիոյ պահեստիներէն 70,000 հոգի իզէն կոչուեցաւ փութոյ պնդութեամբ։ Ասիկա ցոյց կուտայ թէ Ռուսիա պատերազմը պիտի շարունակէ։ Սեւ ծովու նաւատորմէն բազմաթիւ նաւազներ Պալթիկ կը ղրկուին միանալու համար չորրորդ նաւախումբին, որ Ապրիլ 25ին պիտի մեկնի Ծ. Արեւելք։

ՃԱՓՈՆԻ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄՆԵՐԸ

Լոնտոն գտնուող ճափոնցի դիւանագէտ Պարոն Սուեմացու անգլիական «Առթլուք» հանդէսին մէջ կը քննէ թէ ի՛նչ կրնան ըլլալ Ճափոնի պահանջումները, եթէ Ռուսիա հաշտութիւն խնդրէ։ Դիւանագէտը բացէ ի բաց կը յայտարարէ որ իր հայրենիքը չկրնար առժամանակեայ կարգադրութիւն ընդունիլ։ «Ճափոն պէտք ունի հաշտութեան մը, կ'ըսէ, որ Ծ. Արեւելքի մէջ անդորրութիւնը ապահովէ առ նուազն մէկ-երկու սերունդի համար։» Ճափոնի եւ Ռուսիոյ բաղդատութիւնը ընելով, Պարոն Սուեմացու կ'ըսէ թէ մինչդեռ Ճափոն իր ամբողջ գոյութիւնը այս պատերազմին բաղդին կապած է, Ռուսիոյ համար այս Պատերազմը «լոկ քմահաճոյք» մըն է։ Հետեւաբար, իրաւունք է որ երբ Ռուսիա հաշտութիւն կնքելու փափաքի, պատրաստ ըլլայ կրել Ճափոնի ամբողջ նիւթական կորուստը — ուրիշ խօսքով՝ տուգանք վճարէ։

Խօսելով ա՛յն խնդրոյն վրայ թէ Ճափոն կրնայ հրաժարիլ տուգանքէն, եթէ Անգլիա եւ Ամերիկա խաղաղութեան ապագայ ապահովութեան վրայ երաշխաւորութիւններ տան, Պարոն Սուեմացու կ'ըսէ թէ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի ընդհանուր զգացումները գնահատելով հանդերձ եւ անգլօ-ճափոնական զինակցութեան բարձր արժէքը գիտնալով հանդերձ, Ճափոնցիք շատ պիտի ցաւին եթէ բռնի իրենց որ յիշեալ երկիրներուն պարտականութեան համար հրաժարի ո եւ է պահանջումէ որուն վրայ արդարութիւնը իրաւունք կուտայ իրեն պնդելու։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԸ ԵՒ ԾՈՎՈՒՆ ԿԱՊՈՅՏԸ

(ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱ ԹԱԳՈՒՀԻԻՆ ԿԱՐԾԻՔԸ)

Մարսիլիոյ առջեւ Անգլիոյ Ալեքսանդրա Թագուհին «Կօլուա» թերթին մէկ թղթակիցը ընդունելով, Մարոքի գործին վրայ այս վերջինին մէկ հարցման իբրեւ պատասխան հետեւեալը ըսաւ.— «Քաղաքականութեան վրայ խօսիլ մի՛ տաք ինծի։ Թագուհիները պէտք է կրթեն, դաստիարակեն իրենց զաւակները որպէս զի ի վիճակի ըլլան անոնք բռնելու իրենց բարձր եւ միշտ դժուար կացութիւնը, եւ պէտք է օգնական ըլլան կարօտեալներուն եւ տառապեալներուն։ Ամէնէն լաւ եւ ամէնէն քաղցր դերն է ասիկա. եւ չեմ փափաքիր ուրիշ դեր ունենալու։ Այն վրդովեալ շրջաններուն ժամանակ որոնց մէջէն հիմա կ'անցնինք (Ծ. Արեւելեան Պատերազմը եւ Մարոքի գործը), տարակոյս չկայ որ մերթ ընդ մերթ մենք ալ կը զգածուինք։

«Հաւատացէ՛ք ինծի, շարունակեց Թագուհին, եթէ ընկերային խնդիրը օր մը լուծուի, կիներուն առաքինութիւններուն եւ անոնց ազդեցութեան շնորհիւ պիտի լուծուի. արդարութեան եւ գթութեան ունակութեանց փոխադարձ սիրով եւ փոխադարձ յորդորով։ Դուք այրերդ պատերազմի վրայ կը խօսիք. եւ մենք կիներս խաղաղութեան վրայ կը խօսինք, խաղաղութիւն ամէն ազգի մէջ, եւ խաղաղութիւն բոլոր ազգերու միջեւ։ Խորապէս արդարասէր Թագաւորի մը արքունիքին մէջ մեծցած (իր հայրը Դանիոյ Քրիստիան Թագաւորը), միշտ անոր պէս ջանացած եմ սէր եւ մարդասիրութիւն քարոզելու։ Միշտ կը վրդովիմ պատերազմական պատրաստութիւններուն վրայ, որոնց իրականութիւնը ատեն մը մէջ պիտի ձգէ երկրի վրայ մարդիկը. իսկ երկինքի մէջ ալ պիտի բարկանայ մարդոց հասարակաց Հայրը։»

Թղթակիցը նիւթը գեղարուեստին վրայ դարձնելով, Թագուհին շարունակեց.— «Արուեստը եւ բնութիւնը միակ մխիթարութիւնն են Թագուհիներուն։ Իմ ուրախութիւնս է մենախօսել երեկոյեան տեսարանին հանդէպ, միամինակ նաւու մը տախտակամածին վրայ։ Վերջի՛ն աստիճան սիրահար եմ ծովուն, թէ իսկ ցոլացնէ ան խորհրդաւոր ա՛յն կապոյտը՝ թելադրութիւններով ակաղձուն, թէ իսկ ըլլայ մութ, կանանչ, ինչպէս եւ այս իրիկուն, արծաթեայ ցոլքերովը երկնային մարմիններուն պսպղուն, թէ իսկ պարզուի բաց կանանչ մը՝ փետուրի ձեւով սպիտակ փրփուրներով, որոնք կը ծալլուին եւ կը բացուին իր մակերեսին վրայ։ Թէ իսկ դիտեմ զբօսանաւին նաւակամուրջէն կամ ծովեզերքէն, ժամեր կան որ բոլորովին կը հիանամ կը վերանամ տեսնելով «մեծափառ կապոյտը», ինչպէս կ'անուանէք դուք, եւ այսպէս ինծի համար անծանօթ այս հրապոյրը երբ կը տիրէ իմ բովանդակ անձիս, գոգ եւս կը փոխադրէ զիս նոր դրախտի մը դռներուն առջեւ։»

*** Շատ սիրալիր եղաւ Էտուարտ Թագաւորին հանդիպումը իր Օգոստափառ քրոջ հետ։ Ալեքսանդրա Թագուհին Վիքթորիա իշխանուհիին, Դանիոյ Շարլ իշխանին եւ իշխանուհիին եւ փոքրիկ Ալեքսանդր իշխանին հետ Թագաւորին կ'սպասէր նաւակամուրջին վրայ, մեծ սրահին դրան դէմ։ Թագաւորը համբուրեց Թագուհին եւ իր քոյրը, եւ ապա իր հանգստարանը քաշուեցաւ։ Կէս օրէ վերջ արքայական ամոլը իր հետեւորդներով ցամաք ելնելով, ինքնաշարժ կառքով մը պտոյտ ըրաւ։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ԱՊԱԳԱՅ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պերլինէ կը հեռագրուի թէ թերեւս Մարոքի կառավարութիւնը ինք առաջարկէ Միջազգային Համաժողով մը գումարել առկախ դժուարութիւնները բառնալու համար։ Եթէ Մարոք այդպիսի առաջարկութիւն մը ընէ, յայտնի է թէ գերմանական ազդեցութեան տակ գործած պիտի ըլլայ։ Մարոք այս կերպով եւրոպական Տէրութիւնները իրարու դէմ հանած կ'ըլլայ, եւ այս միջոցը աւելի օգտակար պիտի ըլլայ Մարոքի անկախութեան քան թէ զուտ ֆրանսական ազդեցութիւնը։

Գերման պետական խորհրդոյ անդամ Ռօզէնի Թանժէրի գերման դեսպան անուանուիլը նշանակալից է շատ մը տեսակէտներով։ Ռօզէն, որ հիմա Հապէշիստան կ'առաջնորդէ Գերման պատուիրակութիւնը, արեւելեան ժողովուրդները, լեզուները եւ սովորութիւնները ուրիշ ամէն Գերմանացի դիւանագէտէ աւելի լաւ կը ճանչնայ։ Ծնած է Երուսաղէմի մէջ, ուր իր հայրը բրուսիական հիւպատոս էր։ Ռօզէն Վիլհէլմ Կայսեր բացարձակ վստահութիւնը կը վայելէ, եւ յաճախակի սեղանակից կ'ըլլայ Պիւլօվ կոմսին քան ո եւ է ուրիշ պաշտօնատար, որ իր տարիքը ու աստիճանը ունի։ Մտադամ Հրեայ է, եւ թոռն է Իկնազ Մօշէլէս նշանաւոր դաշնակահարին։

*** Կ'ըսուի թէ Գերման կառավարութիւնը ի մօտոյ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկէ Մարոք առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար, նոյն իսկ ըսողներ կան թէ կնքուած է արդէն։

*** Կ'ըսուի թէ Մարոքի կառավարութիւնը մտադիր է իր ծովեզերքներուն երկայնքը գերմանական դրօշով շոգենաւեր բանեցնել։ Չորս տարիէ ի վեր այս շոգենաւային երթեւեկութիւնը դադրած էր։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՄԲԱԿ ԵՒ ԲՈՒՐԴ

Անգլիոյ Առեւտրական Պաշտօնատունին ուրբաթ օր հրատարակած տեղեկագիրները կը ցուցնեն թէ մարտ ամսուան համար եւ տարւոյն երեք ամիսներուն համար թուանշանները նախորդ տարիէն աւելի մեծ են թէ՛ արտածութեանց եւ թէ ներածութեանց մէջ։ Մարտին արտածութեանց արժէքը անցեալ տարւոյ մարտէն 3 միլիոն 819,027 սթերլին աւելի են, եւ ներածութիւններն ալ 291,037 սթերլին աւելի։ Տարւոյն երեք ամիսներուն համար, արտածութիւնք 6 միլիոն 99,689 սթերլին աւելի են, եւ ներածութիւնք 677,427 սթերլին աւելի։ Օտար երկիրներէ եւ անգլիական գաղթավայրերէն գալով դարձեալ Անգլիոյէ արտածուած վաճառքներուն արժէքը մարտին համար 1 միլիոն 481,829 սթերլին է։ Բայց Անգլիոյ առեւտրական կացութիւնը կարելի է աւելի դիւրաւ տեսնել հետեւեալ ցուցակէն.—

	1903	1904	1905
	Սթերլին	Սթերլին	Սթերլին
Մարտի համար			
Ներած.	46,916,524	48,692,275	48,988,312
Կրկին արտած.	5,458,353	5,946,649	6,812,209
Արտած.	25,108,194	24,251,796	28,070,823
Երեք առաջին ամիսներուն համար			
Ներած.	133,618,995	138,900,038	139,577,465
Կրկին արտած.	17,664,399	19,063,990	20,545,819
Արտած.	72,787,266	72,229,974	78,329,663

Այս հաշիւներէն կը տեսնուի թէ ո՛րչափ որ միջին հաշիւները կրնան առաջնորդ մը ըլլալ, Անգլիոյ արտաքին եւ գաղթային վաճառականութիւնը ընթացիկ տարւոյն առաջին եռամսէին մէջ աւելի լաւ եղած է քան իր երկու նախորդներուն համապատասխան շրջանին մէջ։ Թէ՛ արտածութեանց եւ թէ ներածութեանց մէջ ամէնէն աւելի շահեկան երկու վաճառքներն են բամբակն ու բուրդը։

Վաճառականութիւնը Ծ. Արեւելքի մէջ

Երեք ամիսներուն համար բամբակեղէններու արտածութեանց արժէքը եղած է 22 միլիոն 960,143 անգլ. ոսկի՝ անցեալ տարւոյ նոյն շրջանին բաղդատմամբ 2 միլիոն 331,960 սթերլին աւելի։ Այս իրողութեան գլխաւոր պատճառն է վաճառականութեան բարւոքումը Ծ. Արեւելքի մէջ։ Չինաստան 71,526 սթերլին արժողութեամբ գերձան գնած է, մինչդեռ անցեալ տարի գնած էր 23,832 սթերլինի, իսկ բամբակեղէն պատրաստ հագուստներու համար վճարած է 3 միլիոն 45,710 սթերլին, անցեալ տարիէն 989,540 սթերլին աւելի։ 319,511 սթերլին արժողութեամբ բամբակեղէն ծախուած է Ճափոնի, անցեալ տարւոյ վրայ 211,791 սթերլին աւելի։ Դէպի Բրիտանական Հնդկաստան արտածութիւնք աւելցած են 648,078 սթերլին։ Թուրքիա, Եգիպտոս, Հոլանտական Արեւելեան Հնդկաստան, Ցէյլան եւ ուրիշ երկիրներ ալ նպաստած են արտածութեանց յաւելման։ Միացեալ Նահանգաց հետ Անգլիոյ վաճառականութիւնը թեթեւ կերպով մը բարւոքած է։ Բայց Գերմանիոյ եւ Հարաւային Ամերիկայի հետ անգլիական վաճառականութեան մէջ անկումը տեղի ունեցած է։

Տարւոյն առաջին երեք ամիսներուն համար խամ բամբակի ներածութիւնք 13 միլիոն 438,709 սթերլինի արժէք ունին, նախորդ տարիին առաջին երեք ամիսներուն բաղդատմամբ 2 միլիոն 665,936 սթերլին պակաս, թէեւ ներածուած քանակութիւնը 667,655 հարիւրալիպրա աւելի։ Հետեւաբար, յայտնի է թէ դրամական արժէքին պակասը խամ նիւթին գիներուն անկման մէջ պէտք է փնտռել, ո՛չ թէ գնուած քանակութեան մէջ։

Բուրդի վաճառականութիւնը

Երեք ամիսներուն համար բրդեղէններու արտածութիւնք կը ներկայացնեն 8 միլիոն 149,783 սթերլինի դրամական արժէք, նախորդ տարւոյ երեք ամիսներուն բաղդատմամբ 1 միլիոն 161,302 սթերլին աւելի։ Դարձեալ ասոր այսչափ ըլլալուն պատճառը Ծ. Արեւելքն է, որովհետեւ Չինաստան ղրկուած է 523,457 սթերլինի բրդեղէն, անցեալ եռամսեայ շրջանէն 406,397 սթերլին աւելի։ Ճափոն ալ, որ 1904ին 60,439 սթերլինի բրդեղէն գնած էր, այս տարւոյ երեք ամիսներուն մէջ գնեց 343,722 սթերլինի։ Այս մասին Միացեալ Նահանգաց հետ վաճառականութիւնը խիստ գոհացուցիչ է որովհետեւ նախորդ շրջանէն 127,624 սթերլին աւելի է։ Գերմանիա ալ աւելցուցած է իր բրդեղէնի գնումները։

Առաջին երեք ամիսներուն բուրդի ներածութիւնք 11 միլիոն 98,576 սթերլինի դրամական արժէք մը ցոյց կուտան, նախորդ շրջանէն 3 միլիոն 206,867 սթերլին աւելի, ոչխարի բուրդի ներածեալ քանակութիւնը ըլլալով 273 միլիոն 546,498 լիպրա։ Նախորդ տարւոյ եռամսեայ շրջանին 203 միլիոն 778,101 լիպրա էր։ Ամէնէն աւելի բուրդ ներածուած է Աւստրալիայէն եւ Նոր Զելանտայէն, եւ սակայն Աւստրալիոյ մէջ վերջին երաշտութեան արդիւնքները հիմա սկսած են զգալի ըլլալ։ Արժանթին Հանրապետութենէն, հարաւային Ափրիկէէն, արեւելեան Հնդկաստանէն, եւ Ռուսիայէն ալ բուրդի ներածութիւններն աւելցած են։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՎԻԷՆՆԱ, 10 Ապրիլ.— Ծովակալ Ռոժէսթվէնսքիի հրամանատարութեանը տակ Պալթիկի նաւաբաժինը խիստ սրընթաց կերպով դէպի չինական ջուրերը երթալու որոշումը արդիւնք է այն պարագային, որով վերջերս Ճափոնէն երեք մեծ զօրաբաժիններ ղրկուեցան Քորէայի արեւելեան կողմը։ Այդ երեք զօրաբաժինները Վլատիվոսթոքի պաշարումին յատկացուած ըլլալով ատկէ կը հետեւի թէ Ճափոնցիք բաւական առաջացած են Վլատիվոսթոքը պաշարելու գործին մէջ։ Ռուս նաւատորմը բացարձակ հրաման ստացած է առաջ երթալ Վլատիվոսթոքի դէմ կատարուելիք յարձակումին։ Հետեւաբար ժամանակակից նաւային ամէնէն մեծ ճակատամարտը տեղի ունենալու վրայ է։ Ռուս մարտանաւերուն թնդանօթները թէեւ Ճափոնցիներուն ունեցածներէն գերազանց են, սակայն միւս կողմէ ճափոնական մարտանաւերն ալ ամէնէն վերջին դրութեան կը վերաբերին, որով ռազմագէտներուն մեծ հետաքրքրութիւն կը պատճառէ սա կէտը թէ ո՛ր կողմը պիտի յաջողի։

ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Մանչուրիոյ ռուս բանակէն հետեւեալը կը հեռագրէ «Նովոյէ Վրէմիայ»ի թղթակիցը.— «Մեր պաշտպանութեան գիծերուն վրայ հասնելով մեծապէս ամրացուցինք զանոնք։ Ճափոնցիներէն աւելի առաջ կը գտնուինք դէպի հիւսիս։ Հիմակուան վիճակը թէեւ Շա-Հոյի դիրքին կը նմանի, սակայն ընդհանուր հրամանատարը փոխուելով հիմա տարբեր է մեր կացութիւնը։ Հիւսիսային նահանգներէն եկած 7000 կամաւորներ մեր բանակներուն միացան։ Սպարապետ Լինէվիչ ընդհանուր համակրութիւն կը վայելէ եւ նոյն իսկ Չինացիները զօրավարին պաշտպանութիւնը կը խնդրեն Ճափոնցիներուն յոռի ընթացքին դէմ։ Լինէվիչ որոշած է 20 հազար հոգիով պաշտպանողականի վրայ մնալ Սունկարիյէի մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սինկափուրէ կը հեռագրուի «Սէնդրըլ Նիւզ»ի. «Առեւտրական «Կրէկօրի» շոգենաւը Սինկափուր հասաւ Շանկայէ եւ նաւաստիները յայտարարեցին թէ Պալթիկի ռուս մարտանաւերը տեսան որ խարիսխ նետած էին Բուլվէնգիի մօտ, Սինկափուրէ 150 մղոն հեռու դէպ հիւսիս արեւելք։ 39 հատ էին ռուս մարտանաւերը։ «Կրէկօրի»է քանի մը ժամ վերջ Սայկոնէ Սինկափուր հասաւ «Աբզար» անգլիական շոգենաւը՝ որուն նաւապետը հաստատեց «Կրէկօրի»ի նաւազներուն ըսածները եւ աւելցուց թէ իմացաւ որ ռուս նաւաբաժնին կը հրամայէր Ծովակալ Էնքուիստ։ Սինկափուրէ անցած ռուս մարտանաւերուն հետեւած ճամբէն տարբեր ճամբով մը կ'ընթանայ Ծովակալ Ռօժտէսթվէնսքի, 6 խոշոր զրահաւորով եւ իր նաւատորմին մէկ մեծ մասին հետ։ Լուր կը տրուի Սինկափուր թէ Ռօժտէսթվէնսքի անցաւ Աւստրալիոյ հարաւակողմէն։

— Ռոյտէր լուր կուտայ թէ ո՛ եւ է տեղեկութիւն չկայ թէ Թօկոյի նաւատորմը ո՛ւր կը գտնուի։

— Սինկափուրէ կը հեռագրուի Ռոյտէրի.— «Հոս հասնող անգլիական շոգենաւի մը նաւաստիները ըսին թէ երէկ տեսան Պալթիկեան նաւատորմը որ խարիսխ նետած էր Սինկափուրէ 150 մղոն հեռու դէպի արեւելք Բլոմէնճի կղզին հիւսիս-արեւելեան կողմը, 20 մղոն հեռու։ Ճափոնական 4 յածանաւեր տեսնուեցան ամսոյս 7ին Սէնդ Ճէյմս հրուանդանին բացերը, Սայկոնի մօտ (Թոնքին)։

ՊԱԹԱՒԻԱ.— Ռոյտէր կը ծանուցանէ.— Զրոյց կայ թէ Պալթիկի նաւատորմը տեսնուեր է Մունդոքի բացերը (Պանքա կղզի, Սինկափուրի հարաւակողմը)։ Հոլանտական նաւաբաժինը գաղտնի հրամաններով մեկնեցաւ Դանեօնկ Բրիօք (Պաթաւիա) նաւահանգիստէն եւ ուղղուեցաւ հիւսիս։

ՊԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Սիբիքայէ լուր կը տրուի ռուս հեռագրական գործակալութեան.— Զօր. Միշչէնքոյի հրամանին տակ գտնուող ռուս զօրքերը բաւական ընդհարում մը ունեցան Սուխմիաօչունկի մէջ, ճափոնական երկու զօրաբաժնի հետ որ յառաջ կը խաղային դէպի հիւսիս եւ կ'ուզէին գրաւել Լիուքիաքօն։ Ճափոնցիք օգնական զօրք ստացան որով Ռուս զօրքերը ստիպուեցան ետ քաշուիլ եւ Ճափոնցիք գրաւեցին Սուխմիաօչունկը։ Բայց մեր զօրքերը գիշերանց յանկարծ յարձակեցան Ճափոնցիներուն վրայ, որոնց մէջ ծանր խառնաշփոթութիւն մը տիրեց։ Ճափոնցիներէն շատեր սուինահար եղան եւ միւսները ստիպուեցան պարպել քաղաքը։ Ճափոնցիք մէկ քանի հակայարձակում գործեցին, բայց բոլորն ալ ետ մղուեցան։

ԹՕՔԻՕ.— Ռուս հետեւակազօրաց վաշտ մը եւ 6 խազախագունդ յաջողեցան գրաւել Ցուլունչուն՝ Չէնկդուէ 20 մղոն հեռու, բայց ճափոնական զօրքերը զանոնք դուրս հանեցին այն տեղէն։ Յաջորդ օրը, 24 խազախագունդեր մէկ քանի թնդանօթներով յարձակեցան դարձեալ Ցուլունկչուի վրայ, բայց միշտ ետ մղուեցան Ճափոնցիներուն կողմէ։ Ռուսք վերջապէս քաշուեցան Բասընէնչանկ։ Այս կռիւներուն մէջ Ճափոնցիներէն մեռան 10 հոգի, իսկ Ռուսներէն մեռան եւ վիրաւորուեցան 60 հոգի։

ԼՈՆՏՈՆ.— «Տէյլի Մէյլ» կը հերքէ այն լուրը թէ Անգլիոյ Թագաւորը Մարոք պիտի երթայ։

ՊԷՔԻՆ.— Բրուսիոյ Ֆրիտրիխ իշխանը ետ կեցաւ պատերազմի դաշտը երթալու գաղափարէն։ Բրաօ. Չէօն աչքէ անցընելէ ետքը, Գերմանիա պիտի դառնայ։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ քաղաքական շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ Նոր Եռեակ Դաշնակցութեան մը կազմութիւնը հաւանական կ'երեւայ՝ Անգլիոյ, Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ։

— Գերման կայսրը Մէսինայէն ճամբայ ելաւ դէպի Քորֆու, ուր ընդ առաջ գնաց Յունաստանի Թագաւորը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերմանական նոր ներկայացուցիչ Մ. Ռօզէն մայիսի վերջերը Մարոք պիտի ուղեւորի։ Մ. Թաթէնպախ գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ, մինչեւ որ ժամանէ Մ. Ռօզէն։

ՀՌՈՄ.— Պընէվէնդոյի եւ Աւելինի մէջ երէկ իրիկուն ժամը 8.20ին երկրաշարժի զօրաւոր թաւալական ցնցումներ զգացուեցան որ տեւեցին 16 երկվայրկեան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՍԻՆԿԱՓՈՒՐԻ ՀԱՅԵՐԸ. — Սինկափուրէն կը գրեն. — Սինկափուր վաճառաշահ նաւահանգիստ մըն է։ Հարիւր տարիներէ աւելի է որ Ջուղայեցի Հայեր Հնդկաստանէն անցնելով Սինկափուր, բնակութիւն հաստատելով, սկսած են վաճառականութիւն ընել Չինաստանի և մերձակայ կղզիներուն հետ։ Հայերը հոն ունին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ անուն եկեղեցի մը որ կը գտնուի քաղաքին կեդրոնը։ Գետինը անգլիական կառավարութիւնը նուիրած է և կառուցուած է 1836ին։ Այս եկեղեցիին յիշատակներէն առաջ Սինկափուրի Հայերը ունեցած են փոքրիկ մատուռ մը։ Քահանայ նշանակուած և ղրկուած է մինչև Ջուղայէն։ Սինկափուրի մէջ հիմայ 13 տուն Հայ կայ (60 հոգի)։ Մեծամասնութիւնը վաճառականութեամբ կը զբաղի և նիւթապէս բաւական յաջող վիճակի մէջ են։ Սինկափուրի բնակիչ Ջուղայեցի Տիգրան Սարգիսեանը այս տարի շինել տուած է եկեղեցիին սեղանը և աստիճանները մարմարեայ քարերով։ Իսկ Սաեփաննոս և Պօղոս Ընկ. վաճառատունը եկեղեցիին ամբողջ յատակը տախտակել տուած է ամբողջ մարմարեայ քարերով։ Սինկափուրի Հայերէն Ջուղայեցի Յովհաննէս Շահնազարեան Սարգսեան, վախճանած է մէկ քանի ամիսներ առաջ։ Հանգուցեալը փափաքած էր Ջուղայի մէջ հիւանդանոց մը հիմնել, բայց մահը վրայ գալով չկրցաւ զայն իրագործել։ Տիկին Նանաջան Շ. Սարգսեան իր ամուսնին յիշատակին համար վեց հազար մարք նուիրած է տեղւոյն եկեղեցիին բակին մէջ քահանայի յատուկ խուց մը կառուցանելու համար և տասը հազար մարք ալ Նոր-Ջուղայի ազգ. հիւանդանոցին։

ՄԱՑՐԱՔԱՂԱՔԻՍ ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան ընկերակցութեամբ դեսպանատան Ա. Թարգման Պ. Ռուլէի, աջի օր Բերա Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Ն. Սրբազնութեան, որ քանի առաջ բարի գալստեան այցելութիւն տուած էր դեսպան Պ. Քոնսթանի։ Նոյն օրը Ս. Պատրիարք Հօր հրաժեշտի այցելութիւն տուաւ նաև ֆրանսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Պօր, որ Բարիզ կ'ուղևորի ամուսնանալու համար։

ՊԱՍՐԱՅԻ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՀԻՄՆԱՐԿԷՔԸ. — Պաղտատի Պատր. Փոխանորդ Տ. Սերոբէ վրդ. Սամուէլեան որ Պասրա կը գտնուի, կը հեռագրէ Պատրիարքարան թէ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին և ի ներկայութեան Վալմ. կուսակալին ու հոծ բազմութեան մը, Մարտ 28ին հանդիսաւոր հիմնարկէքը կատարած է Պասրայի եկեղեցիին և ջերմ բարեմաղթութիւններ բրած է Վեհ. Սուլթանին արևշատութեանը համար։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արք. Յովհաննէսեանի. Ներկայ էին Տ. Գաբրիէլ Եպս. Ճէվահիրճեան և Սամուէլեան Տ. Կարապետ Ա. քհն.։ 1. — Լիմ Անապատի վանահայր Տ. Թադէոս Վրդ. Աստուածատուրեան վանահայրական պաշտօնէն կը հրաժարէր և Լիմի միաբաններն ու գիւղացիներն ալ կը բողոքէին իրենց վանահայր ունենալ կառուցի վանահայր Տ. Ստեփան Վրդ. Աղաջանեանը։ Ժողովը Թէև գոհ Տ. Թադէոս Վրդ.ի պաշտօնավարութենէն բայց անոր աւաչացեալ տարիքին նայելով ընդունեց անոր հրաժարականը և որոշեց վանահայրութիւնը յանձնել Ստեփան Վրդ.ի։ 2. — Աթէնքի հոգաբարձութիւնը նոր շինուելիք եկեղեցիի համար գործածելի Վեմ Քարը, Տ. Դաւիթ քհն.ի կողմէ օծուելու արտօնութիւն խնդրած էր Պատրիարքարանէն։ Ժողովը արժան դատեց պատրաստ օծեալ Վեմ Քար մը ղրկել։ 3. — Պօլուրի Թաղ. Խորհուրդը կը տեղեկագրէր թէ տեղւոյն բողոքական պատուելին յանդգնած է այսօրէն պսակադրութիւն մը կատարել։ Ժողովը հարկ դատեց ազգապետարանի ուշադրութիւնը հրաւիրել, այսպիսի դէպքեր չկրկնուելու համար։ 4. — Արաբկիրի Առաջ. փոխանորդ Տ. Կորիւն քհն. Երամեան կը տեղեկագրէր թէ Առաջնորդարանին մերժումին վրայ, հարազատ հայր և որդւոյ մը հօրաքոյր մօր և աղջկան հետ ամուսնութիւնը նուիրագործած էր հայ-հռովմէականաց առաջնորդ Տ. Սարգիս Վրդ. կատարելով անոնց պսակը։ Ժողովը նկատելով որ քրիստոնէական օրինաց մէջ այս տեսակ պսակներ դնելու օրէնք մը չկայ, որոշեց հայ-հռովմէականներու Կ. Պատրիարքին պաշտօնագիր մը ուղղել, որպէս զի յետ քննութեան պէտք եղած կանոնական պատիժը անօրինեն պսակադիր վարդապետին։ Եւ որովհետև այդ ամուսնացողները փափաքած են իրենց մայրենի եկեղեցիին գիրկը վերադառնալ, տրժան դատեց պատասխանել առաջ։ փոխանորդին թէ՝ կամ հայրը և կամ որդին պէտք է ձգէ իր կենակիցը, անոնցմէ որն որ կը փափաքի, յետ այնուհետև նկատողութեան առնուելու համար իրենց խնդիրը։ 5. — Տոպրոճաճայի Տ. Յակոբ քհն. Տէր Յակոբեանը կը խնդրէր այլուր փոխադրուիլ։ Ժողովը վերջին Պատրիարքական շրջաբերականին համաձայն հարկ համարեց յանձնարարել յիշեալ քահանային որ իր տեղը մնայ, մինչև ժողովը յառաջիկայ Զատկական տօներու առթիւ դադրեցուց իր նիստերը մինչև Նոր կիրակի։

ԿԱԼԱՅԻ եկեղեցիին Հոգաբարձութիւնը պաշտօնավարութեան շրջանը լրացուցած ըլլալով, փետր. 22ին ժողով գումարելով ընտրելեաց ցանկ մը պատրաստած է մարտ 6ին ընտրութիւն կատարելու համար։ Միևնոյն ժամանակ Ժողովը խնդրած է քաղաքապետութենէն որ ներկայացուցիչ մը ղրկէ, ընտրութեանց հսկելու համար։ Փետրվար 27ին ընտրելեաց ցանկը պատրաստուելով, մարտ 6ին ի ներկայութեան քաղաքապետութեան պաշտօնէութեան, միաձայնութեամբ 5 անձեր անդամ ընտրուած են հոգաբարձութեան։ Ընտրելեաց արդիւնքը քաղաքապետարան հաղորդուած ըլլալով մարտ 16ին քաղաքապետական պաշտօնագրով հաստատած է Հոգաբարձութիւնը, որ մարտ 17ին նիստ գումարելով դիւան կազմած է։ Այս ընտրութիւնը Պատրիարքարան տեղեկագրուելով, խնդրած է որ Պատրիարքական կոնդակով մը հաստատուի այս ընտրութիւնը։

ՌՍՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ, ինչպէս ուրիշ վարժարաններու Տնօրէններու և Ա ատեցինելու Ռ. Յ. Պէրպէրեան էֆէնտիի ալ նամակ մը ուղղած էր անոր կարծիքը և դիտողութիւնները ուզելու համար Կրթական Ծրագրի բարեփոխման մասին։ Պէրպէրեան էֆ. նամակով մը պատասխանած է որ իր կարծիքը այն է թէ ինք ինչ որ կարող էր ընել՝ ըրած է արդէն և լաւագոյնին մասին իրեն կը մնայ լռել և տեսնել կարողագոյններէն և իմաստնագոյններէն։ «Մնաց որ, աւելցուցեր է, Կրթական Ծրագրին հաստատութենէն ի վեր ժամանակի բաւական երկար շրջան մը չէ անցած որ մեր միջավայրին համար կրթ. նոր պէտքեր ու պահանջներ երևան եկած և կրթական խնդրոյն շուրջը նոր սկզբանց ու տեսութեանց հոսանք մը գոյացած ըլլայ, որով և կրթական ծրագրի մէջ նոր ու կարևոր փոփոխումներու պէտքը զգալի դարձած ըլլայ։ Այս առթիւ Ռ. Յ. Պէրպէրեան էֆ. իր նամակին կցեր է ցանկ մը տպագրական վրիպակներու որոնք սպրդած են Կրթական ծրագրին մէջ, որուն տպագրութիւնը կատարուած է արդի Ուսումն. Խորհրդոյ խնամքին տակ, և որոնք աւանց սրբագրութեան միայն կրնային Թիւրիմացութեանց տեղի տալ։ Ձեռք անցուցած ըլլալով այս վրիպակներու ցանկը, կը փութանք հրատարակել, յուսալով որ օգտակար ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլանք դպրոցական պաշտօնեաներուն, որոնց ձեռքը ա՛յնքան կարևոր առաջնորդող գործիք մըն է Կրթական Ծրագիրը. —

Երես 7, «Ձեռական աշխատութիւնք» խորագիրը պէտք է փոխադրուի երես 6, դրուելու համար 3 Թիւին տակ, «Մանչերու համար» խորագրին վերև։ Իսկ երես 7ին վրայ 4 Թիւը աւելորդ է և «Աղջկանց համար» խորագիրը «7էն 9 տարեկան» բառեւ բուն վերևը պէտք է զետեղուի։

Նոյն 7 երեսին վրայ, տող 36, «Թելատի» պիտի կարդացուի «Թելդաի»։

Նոյն երես, տող 22, finitbage բառը պիտի ըլլայ finisage.

Երես 9, տող 17, «Ընթերցանութեան գրքին կարդացած հատուածներուն ելն.» բառերը պիտի ուղղագրուին «Ընթերցանութեան գրքէն կարդացուած ելն.»

Երես 11, տող 9, «Նախադասութիւնք» բառը պիտի կարդացուի «Նախադրութիւնք»։

Երես 13, տող 4. «Նախադասութիւնները» պիտի կարդացուի «Նախադրութիւնները»։

Դարձեալ նոյն երես, տող 39, «Հայ եկեղեցւոյ և Օսմանեան ընդհանուր Պատմութեան» պիտի ըլլայ «Հայ եկեղեցւոյ, Օսմանեան և ընդհանուր ելն.»։

Երես 14, «Քարետախտակ» բառը, մինչ այսպէս գրուած, «քարտախտակ» պէտք է ըլլայ։

Երես 15, տող 30, «Միջին Դասընթացք, տեղերական գիտելիք» պիտի ըլլայ «Միջին Դասընթացքի տեղերական գիտելիք»։

Երես 17, տող 13, «Բաժանականութեան յատկանշք» պիտի կարդացուի «Բաժանականութեան յատկանիշք»։

Երես 18, տող 23, «աղօթակ» պիտի ըլլայ «աղօթած»։

Երես 20, տող 23, «Շրջանք» պիտի ըլլայ «Շրջանակք»։

Երես 21, տող 8, «polmesse» պիտի ըլլայ «palmette»։

Նոյն երես, տող 27, «հնագոյն» պիտի ըլլայ «հնգայն»։

ԿՐԵՏԷՆ և Սեբաստիայէն մէկ մէկ գործեր ղրկած են Իզմիրեանց Ցանձ Նախաձող.ին։ Առաջինը Հայ տառերու վրայ ուսումնասիրութեան մըն է իսկ երկրորդը տեղւոյն գաւառաբարբառին վրայ։

ԳՈՒՄ-ԳԱՓՈՒԻ դրսի եկեղեցիին մէջ վաղը առտու կանանց յատուկ քարոզ պիտի խօսի Տ. Վահան Ծ. Վրդ. Ցակոբեան։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ Մխիթարեան վարժարանի տնօրէնութիւնը կը տեղեկացնէ թէ անծանօթ մը այսօրերս դիմելով Գատըգիւղի մէկ քանի ծանօթ ընտանիքներուն, յանուն Մխիթարեան վարժարանի աղքատ ուսանողներուն նպաստ խնդրելու ելեր է և օգտուելով առիթէն իր գրպանը կը նպաստաւորէ։ Վարժարանին տնօրէնութիւնը կ'ըսէ թէ իրենք այդ տեսակ մէկու մը հետ կապ չունին և եթէ կարօտ ուսանողները պէտք մը ունենան, վարժարանը ուղղակի կրնայ դիմում ընել բարեսէր ծնողքներու ձեռնտուութեան։ Հետևաբար կը յորդորուի այդ տեսակ խաբեբաներէ զգուշանալ։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԷՆ կը գրեն մեզ թէ հազիւ մէկ կիրակի քարոզելու ժամանակ ունեցաւ Մազլըմեան Տ. Կարապետ հայր սուրբը և Ս. Առաջնորդին սեփականական մէկ հրամանին վրայ պարտաւորուեցաւ Իզմիտ մեկնիլ։ Թաղ. Խորհուրդը գրեց Ն. Սրբազնութեան որ Մեծ Պահոց այս օրերուն գոնէ մինչև Զատիկ Թոյլ տրուի վարդապետին Պարտիզակ մնալ։ Ցայսնի չէ տակայն թէ ինչ պատասխան պիտի տայ վարդապետին հօգևոր ծնողը։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ վաղը պիտի քարոզէ Պալաթի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցիին մէջ։ Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեան ժամը 1 ու կէսին (Ը. Թ.), քարոզին՝ ժամը 4։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. Աթոռին միաբաններէն Տ. Ղևոնդ Ծ. վրդ. որ կաթողիկոսական հրամանով Հաճըն գացած էր, տեղւոյն ժողովուրդը հավաքելու համար, մարտ 6ին Սիս վերադարձած է։

ԾԱՆՕԹ ժամագործ Գրիգոր էֆ. Մազլըմեան մէկ օրինակ Մանզումէ նուիրեց Իսլիմիյէի աղքատիկ վարժարանին։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Լազարեան Ճեմարանի Մասնագիտական Դասարաններու (լիկէօն) Խորհուրդը ամսոյս սկիզբը նիստ գումարեր է Դանիէլ Քանանեանի հաստատած գրական մրցանակաբաշխութեան համար։ Հայ տառերու գիւտին 1500ամեակին առթիւ նիւթ տրուած էր «Հայոց այբուբէնը և Ս. Մաշտոց»։ Այս նիւթին վրայ ներկայացուեր են երկու աշխատասիրութիւն. մէկը՝ հայերէն և շատ ընդարձակ, միւսը՝ գերմաներէն և համառօտ։ Առաջինին հեղինակն է Հրաչեայ Աճառեան, երկրորդինը՝ Հոլանտայի Լէյտէն համալսարանի գիտական բրոֆէսէօր Տօքթ. Մարքուարթ։ Բրօֆ. Գ. Խալաթեանցի զեկուցման հիման վրայ և մրցանակի կանոնագրութեան համաձայն, յիշեալ Խորհուրդը որոշեր է 800 րուպլիի մրցանակը կէս առ կէս բաժնել երկու հեղինակներուն միջև։

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ. — Ս. Յովհան Ոսկերերան եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր կերպով տեղի պիտի ունենան Արևածագի երգեցողութիւնները, յառաջիկայ ուրբաթ առաւօտ։ Այս առթիւ յատկապէս հրաւիրուած են բազմաթիւ դպիրներ որոնք իրենց քաղցրալուր ձայներով պիտի մասնակցին երգեցողութեանց, որոնք պիտի սկսին ժամը 9ին։ Հրաւիրուած դպիրներուն մէջ կը գտնուին նաև հանրածանօթ երաժիշտ Ֆիմէն էֆ. և եղբայրը Գառնիկ էֆ.։

⁂ Մայրաքաղաքս գտնուող Տ. Սահակ արքեպիսկ. Հաճեան երկուշաբթի օր Պիլէճիկ ուղևորեցաւ, տեղւոյն Հայ-Հռոմէական համայնքին և քահանայից միջև պատահած անհամաձայնութեան վերջ մը տալու համար։

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Մանզումէի հիմնադիր և նախկին Տնօրէն-Խմբագրապետ ողբացեալ Կարապետ Յ. Փանոսեանի մահուան տըխուր լուրը ցաւակցական տողերով և դրուատալից կենսագրական մասերով ծանուցին մեր Թուրք, հայ, ֆրանսեր, յոյն և հրեայ պաշտօնակիցները։ Իւրաքանչիւրը Թուեց հանգուցեալին 50 տարիէ ի վեր Օսմ. Մամուլին մատուցած ծառայութիւնները որոնք ոչ միայն Հայ լրագրութեան, այլ ամբողջ Պոլսական Մամուլին զարգացման և բարգաւաճման նպաստած են։

Լրագրական այս միաձայն ցաւակցութիւնը միանալով ժողովրդեան ցոյցերուն հաստատեց, անգամ մը ևս կը հաստատէ թէ Փանոսեան ինչ մեծ դեր կատարած է մամուլին և հրապարակագրութեան մէջ։

Հաճելի պարտականութիւն մըն էր անշուշտ ընդօրինակել պոլսական մամուլին հրատարակութեանց ամբողջութիւնը, սակայն կը գոհանանք Օսմ. Մամուլին գլխաւոր անդամին մեր մեծայարգ պաշտօնակից Իգտամ լրագրոյ այս առթիւ գրածները արտատպելով, իբր Թանկագին գնահատական մը. —

«ՀԻՆ ԼՐԱԳՐԱԳԵՏԻ ՄԸ ՄԱՀԸ»

«Հայերէն «Մանզումէի Էֆքեար» լրագրոյ նախկին արտոնատէր-խմբագրապետ Կարապետ էֆ. Փանոսեան որ տասնեակ տարիներէ ի վեր կաթուածահար՝ անկողնոյ կը ծառայէր, 80 տարեկան հասակին մեռաւ իր Շէնի Գարուի բնակարանին մէջ։ Հանգուցեալը բնիկ Կեսարացի էր և 1842ին 15 տարեկան հասակին մէջ Պոլիս գալով 50 տարի առաջ Միսաքեան էֆենտիի անունով հայատառ Թրքաբարբառ Թերթ մը հիմնեց որ եօթը Մանզումէի Էֆքեար անունը առաւ։

«Փանոսեան էֆէնտի 50 տարի անընդհատ անմոռանալի ծառայութիւններ մատուցած է Օսմ. Մամուլին և իր ամբողջ գրութիւններն ու հրատարակութիւնները կը հաստատեն թէ ինքը միշտ Օսմ. Կառավարութեան ամէնէն ուղղամիտ, ամէնէն աշխատասէր, ամէնէն անկեղծ, ամէնէն հաւատարիմ և ամէնէն ճշմարտախօս ծառայողը եղած է։ Հանգուցեալին յաւերժական կորըստեան առթիւ յանուն Օսմանեան Մամուլին խոր ցաւակցութիւններ կը յայտնենք։

«Յուղարկաւորութեան հանդէսը մեծ հանդիսաւորութեամբ տեղի ունեցաւ Գում-Գափուի հայոց Պատրիարքանիստ եկեղեցիին մէջ։ Երուսաղէմի Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Գէորգ եպս. Նախագահեց արարողութիւններուն որ պերճ դամբանականով մը Թըլեց հանգուցեալին, իբրև խմբագիր, հեղինակ և ձեռներէց անձնաւորութեան մամուլին և դաստիարակութեան մատուցած ծառայութիւնները։ Բեմբասացը Թուեց նաև Փանոսեանի ուղղամիտ հրատարակութիւնները և երկրին մատուցած Թանկագին ծառայութիւնները որոնց առթիւ պատուուած էր Օսմանեան պատուանշանով։ Յուղարկաւորութեան ներկայ էին Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը, վաճառական և սեղանաւոր դասէն հայ երևելիներ, մայրաքաղաքս հրատարակուող հայերէն Թերթերու արտօնատէրներ և խմբագիրներ և ուրիշ բազմաթիւ անձինք։ Արարողութիւններէն ետք դագաղը Պալըգլը գերեզմանատունը փոխադրուելով հոն ամփոփուեցաւ հանգուցեալին մարմինը։

⁂

Մեր ամէն լեզուէ հրատարակուող բոլոր պաշտօնակիցներէն՝ Թերթիս ողբացեալ հիմնադրին հանդէպ այս համակրական արտայայտութեանը համար մեր սրտագին շնորհակալութիւնները կը յայտնենք «Իգտամ»ի, «Սապահ»ի, «Սաատէթ»ի, «Թերճիւմանը-Հագիգաթ»ի, «Արևելք»ի, «Մէճմուայի-Ախպար»ի, «Մոնիթէօռ»ի, «Սթամպուլ»ի, «Լէվանթ-Հէրալտ»ի, «Թաքիտարմոս»ի, «Քոնսթանթինուբոլիս»ի, «Նէա-Էֆիմէրիս»ի, «Անաթօլի»ի, «Բրոօոտս»ի, «Էլ-Թիէմբոյի» և «Թելեկրաֆ»։

Իսկ, մեր մէկ երկու հայ պաշտօնակիցներուն ալ քիչ մը կենցաղագիտութիւն կը մաղթենք որպէս զի գէթ դագաղներու շուրջ քիչ մը մէկդի ձգեն հակառակութեան ոգին։

Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Մուսիչեան (ի Սելանիկ), Տէր եւ Տիկին Հայկ Միքայէլեան, Մկրտիչ Մ. Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիկ Փափազեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Փափազեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Լեւոն Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Գառնիկ Եազմաճեան, ինչպէս նաեւ Փափազեան, Մուսիչեան, Պեսրոսեան, Հայկազն ընտանիքները ցաւով կը ծանուցանեն մահը

ՏԻԿԻՆ ԲԵՐՈՒՁԻԿ Մ. ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

(ԵՐԻՑՈՒԻ ՊԷՇԻՔԹԱՇԻ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ Տ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՔՀՆՅ. ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ)

որ իր մահկանացուն կնքեց այսօր, Գշ., Մագրիգիւղ, իր բնակարանին մէջ, խոր սուգի մէջ թողլով իր զաւակները, փեսաները, եղբայրն ու պարագաները։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, Չորեքշաբթի, 30 Մարտ 1905, ժամը 7½ին, Մագրիգիւղի Ս. Աստուածածին Եկեղեցիին մէջ, ուրկէ պիտի փոխադրուի Շիշլիի Ազգ. գերեզմանատունը։

Մագրիգիւղ, 29 Մարտ 1905

Կը խնդրուի ծաղկեպսակ չը ղրկել։

Սիրքէճիէն կառախումբը կը մեկնի ժամը 1.04 (Ը. Ե.)։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

11 Ապրիլ 1905

Ֆրանս. 3% Français)	99	40
Ռէժի (Tab. Turcs)	379	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	88	85
Երկաթուղի (Lots Turcs)	134	—
Պանք. Օթ. (Banque Ott.)	603	—
Թրանսվաալ (Transvaal)	105	—

ՌԵՍՄԻ

ՆՇԱՆ

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթը պէնիյեէսի մէճլիս խաարէսի րէիս վէքիլի սաաատէթլու Սէլահի պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ պիրինճի րութպէտէն Մէճիտի.

Տէրսաաանէի Իսթինաֆ մահքէմէսի ազաաընտան իզզէթլու Թէվֆիք պէյէ իւչիւնճի րութպէտէն Օսմանի.

ՄԻՏԱԼԻԱ

Աթըպպաի հազրէթը Շէհրիեարիէն պիրինճի ֆերիգ աթուֆէթլու Սայիտ փաշա հազրէթլէրինէ ալթուն վէ կիւմիւշ Իմթիեազ միտալիասը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՍԴԱՌՆԱՋԻՆՈՒԹԻՒՆ. — Թնդանօթի կարևոր յանձնարարութիւն մը եղած է Քրուբի գինարանին։ Այս յանձնարարութիւնը կը պարունակէ դաշտային, լեռնային և ռմբաձիգ քանի մը մարտկոցներ և ամրութեան երեք մարտկոցներ իրենց ռազմամթերքերով։ «Լէվանդ» կ'ըսէ թէ թնդանօթի և ռազմամթերքի այս յանձնարարութիւնը պիտի յանձնուի երկու տարուան մէջ։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ. — Սաքսոնիոյ Թագաւորին եղբայրը Ժան Ժորժ իշխանը այսօր Պոլիս կ'սպասուի։ Իշխանը անպաշտօն կերպով կ'այցելէ կոմս Բարքի անունին տակ։ Գերման դեսպանը ի պատիւ իշխանին հացկերոյթ մը պիտի տայ վաղը գիշեր։

ԻԶՄԻՐԻ Արքունի Կալուածներու Թղթակցութեանց առաջին քարտուղար Ցակոբ էֆ. ստացաւ կրդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան։

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՆԱՍՆԵՐԸ. — Մաքսային Քննիչ Րաիֆ պէյ, մաքսային հասոյթներու յաւելման յանձնաժողովին տեղեկագիր մը մատոյց ցոյց տալով թէ Հալէպի Օղլուի և միւս մանարաններուն մանածները ԹեԹևակի ներկուելով զատուածները կը զրկուին իբր օտար մանածներ, այսինքն իբր թէ մաքսը վճարուած է։ Յանձնաժողովը այս առթիւ Ներքին ապրանաց մաքսատան մէջ քննութիւն մը կատարեց աջի օր և հաստատեց թէ օտար ապրանք նկատուած մանածները տեղական մանած են նաև։ Հետևաբար պէտք է միայն 100ին 2 վճարել զինուորական սպառազինմանց համար։ Այս մասը հրահանգ տրուեցաւ բոլոր մաքսային իշխանութեանց։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆէրտինանտ իշխանը այսօր Հռոմ կը հասնի։ Քօրրիէրէ տէյլա Սէրա կ'իմանայ թէ իշխանը չպիտի այցելէ Պապին։ Սակայն կարգ մը շրջանակներու մէջ յոյս կայ որ իշխանը պիտի այցելէ Վատիկան։

ՏԻԿՈՒՐԷՑ-ԹՐՈՒԻՆ ֆրանսական դպրոց-մարտանաւը ինչպէս գրեցինք Իզմիր ժամանեց նչ. օր, ուր պիտի մնայ մինչև վաղը։ Մարտանաւը ունի 18 թնդանօթ և իր մէջ կը գտնուին 500 նաւային սպաներ, ուսանողներ և նաւաստիներ։ Իզմիրի նաւային կայանին հրամանատարի Թևիկնապահ Ահմէտ պէյ Ուրբաթ օր մարտանաւ գնաց և բարի գալուստ մաղթեց նաւապետ Պէնժի։ Նաւապետը իր սպաներով շարաթ օր փրանս. հիւպատոս Մ. Պլանի և հիւպատոսարանի Թարգման Սիմոնեան էֆ.ի հետ ցամաք ելնելով այցելեց կուսակալ Քեամիլ փաշայի, զինուորական հրամանատար Թէվֆիք փաշայի և լատին արքեպիսկոպոս Մոնս. Մարէնկոյի։

ՀԱՊԸՇ պատուիրակութիւնը Պոլիս չեկած Երուսաղէմէն անցնելով Ցունաց Պատրիարքին յանձնած է Հապէշիստանի կայսեր և կայսրուհիին ինքնագիր նամակները։

ԲԷՇԻՏԱՇԻ Աւետարանական Արևելեան Ակադեմիային ուսանողներէն 23 հոգի երէկ Պոլիս եկան իրենց 5 ուսուցիչներով։ Շաբաթ օր Բէյրութ պիտի դառնան։

ԲԺՇԿ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ուսուցիչ անուանուեցաւ Չզային հիւանդութեանց մասնագէտ տօքթ. Բէյռօ Արչիբէ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Գահիրէի տպագրիչները գումարում մը ունեցան խորհրդակցելու համար գրաշար մեքենաներու գործածութիւնը մտցնելու Եգիպտոսի մէջ։ Որոշուեցաւ կոչում ընել բոլոր դասակարգին որ պայմաններ առաջարկեն մեքենային գործածութեամբ ձեռական աշխատութեան կրելիք վնասը Թեթևցնելու մասին։

ՄԵՏԱՔՍ. — Մուտանիայէն, Նիկոմիդիայէն, Եալովայէն և Կէմլէկէն մէկ տարուան մէջ 978,131 օխա մետաքս ղրկուած է Ֆրանսա։

ՄԵԿՆՈՒՄ ԵՒ ԺԱՄԱՆՈՒՄ. — Տիկ. Զարեհ Բէքմէզեան Վիեննա մեկնեցաւ։ Արևելեան Ճեպընթացով Պոլիս հասաւ Քօսթիկեան էֆէնտի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՁԻՒՆԸ. — Կիրակի օր Պոլսոյ մէջ ձիւն եկած էր։ Ձիւն եկեր է նաև Նիկոմիդիոյ և շրջակային մէջ։ Պոլսոյ ձիւնին արդիւնք էր Եւրոպայի մէջ տիրող ձիւնի մրրիկին։ Ռումանիոյ, Վիեննայի, Գերմանիոյ և Անգլիոյ մէջ ձիւն տեղացած է։

ԱՆԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. — Խալիչէճիբէն կը գրեն թէ տեղւոյն Թուրք վաճառականներէն Հաճի Սալիհ էֆ. անձնասպան եղաւ ինքզինքը նետելով իր տանը քովէն անցնող գետակը։ Քիչ ետք Թէև հանուեցաւ ջուրէն, բայց հակառակ խնամքներու մեռաւ։ Հանգուցեալը վերջերս ջղային տագնապներու ենթակայ էր։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Սրեկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները. —

ԲԱՐԻԶ, 11 ապրիլ. — Միջերկրականի ֆրանսական նաւատորմիղը այս ամառ Ճիպրալթար պիտի այցելէ։ Մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին սփռելիք ընդունելութիւն մը ընելու համար ֆրանսացի սպաներուն։

— Վլատիվոսթոքէն կը հեռագրեն թէ ճարոնցի հինգ սպաներ լրտեսութեան յանցանքով ձերբակալուած և կախուած են քաղաքին մէջ։

— Բեթերսպուրկէն կը ծանուցանեն թէ սպարապետ Լինէվիչի սպայակոյտին պետ զօր. Խարքէվիչ կը հեռագրէ որ այսօրեայ անկշան ընդհարումներ կը պատահին Ռուսերուն եւ Ճարոններուն միջև։

— Բեթերսպուրկի մէջ կ'ըսուի թէ Վլատիվոսթոքի օգնութեան փութալու համար է որ ծովակալ Ռոժտէսթվէնսքի մեկնած է իր կառավարութեան հրահանգին համաձայն, առանց սպասելու ռուսական երրորդ նաւատորմին։

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՇԱՐԱԿԱՆ

Ա. ԵՒ Բ. ՀԱՏՈՐ

Ծանօթ հայկաբան և Թերթիս ուսագ խմբագիր Երուանդ էֆ. Տէր Անդրէասեան, սահուն ու դիւրահասկնալի լեզուով աշխարհաբարի վերածած է Հայ եկեղեցւոյ հոգեշունչ շարականները, պահելով բնագիրին վսեմութիւնն ու հոգին։ Աշխարհաբար Թարգմանութեան առջև դրուած է նաև գրաբար բնագիրը, զոր երգող քրիստոնեան դիւրութիւն կ'ունենայ նաև հասկնալու իր փառաբանութեան իմաստը։

Այս խնամուած աշխատութիւնը որ մաքուր տպագրութեամբ հրապարակ ելած է, կը ծախուի խիստ դիւրամատչելի գինով։

Ա. հատորին գինն է Պոլսոյ համար $2^1/_2$, գաւառներու $3^1/_2$ ղրշ.։

Բ. հատորին գինն է Պոլսոյ համար 5՝ գաւառներու $6^1/_2$ ղրշ.։

Դիմել Խմբագրատուն։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՏՈՒՆԷՐԱՆԷ

29 11 Ապրիլ 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	96.21
Ամէնէն բարձր գինը	96.22½
» վար գինը	96.15

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	131.62½
Երէկուան բարձր գինը	131.75
» վար »	131 37½
Քրէտի Ֆոնսիէ Եգիպտական Ա	329.
» » » Բ	277.—
Թարաֆ	517.
Պանք Նաւ. Կրէտ.	435.50
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	7.55
Ռէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	372.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	13.10
Օսմ. Ապահովագ. Ընկ. Լ. Օ.	4.05

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղր.էն	Ղր. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.12
Անգլիական ոսկի	110.—
Ֆրանսական ոսկի	87.18
Քրիմիզ	51.—
Մէթալիք	103.30
Բօլ	90.10
Ռուպլի Թղթադրամ	8.65
Լոնտոն 3 ամիս	111.—
Բարիզ »	22.63¾

[illegible]

ՄԻՍԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Օրուան գիները են

Գըվըրճըգ 10½ ղրշ.
Գըզըլ քարաման 9½ »
Գառնուկ Ա. տեսակ 7 »
(10 օխանոց)
Տալըճ բնաւ չկայ։

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԷՇԻՐԵԱՆ

ՊԱՆՏԸՐՄԱՅԻ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ

ԱՐԴԻ ՎԻՃԱԿԸ

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

Մանզումէի Առեւտրական Բաժնին ձեռք բերած յաջողութիւնները անձամբ շնորհաւորելու առթիւ ձեր առաջարկին ի պատասխանի խոստացած էի տեղւոյս առեւտրական գործերուն վրայ զձեզ պարբերաբար վերահասու ընել, և միեւնոյն ժամանակ ձեր օգտակար ձեռնարկին մասամբ օժանդակած ըլլալու հաճոյքը վայելել։

Ուստի կը փութամ այս անգամ քաղաքիս առեւտրական ներկայ կացութեան վրայ մի քանի կարճ ծանօթութիւններ [illegible]

[illegible]

է։ Զգենք որ հիւսիսային խառնուրդ տնիւն հովին աւերներէն զերծ պիտի ըլլան մեր նաւերը, այլ ամէնէն կարեւորը սա է որ ձմեռն իսկ մեր արտածման և ներածման գործողութիւնք անընդհատ պիտի շարունակուին։ Սոյն շինութեան մասին թէ՛ Պրուսայի կուսակալ փաշային, թէ Գարասիի միւթեսարրըֆ պէյին և թէ տեղւոյս գայմագամ պէյին ջանքերը շնորհակալութեան արժանի են։

ԱՐՄԷՆ ՄՍՐԵԱՆ

Պանտրմա

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 29 Մարտ Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ճերմակ Առաջին օխան $38\frac{1}{2}$-$38\frac{3}{4}$ փարա
» երկրորդ » $37\frac{1}{2}$-38 »
Մախլիւթ » $35\frac{1}{2}$-$36\frac{1}{2}$ »
Զավարըը » 32-34 »
Սէրթ առաջին, օխան $37\frac{1}{2}$-$37\frac{3}{4}$ փր.
» միջին տեսակ 35-36 »

Այսօր ժամանեց 11 վակոն ցորեն Անատոլ։

ԱԼԻՒՐ

Տեղական քըլմա Ա. պարկը 71-72 ղշ.
» » Բ. » 67-70 »

ԹԵՓ

Օխան 20 փարա։

ԳԱՐԻ

Բէօստէնճէ 12—$12\frac{1}{4}$ ղրշ. գիլէք
Մերսին և Րումէլի 11—$11\frac{1}{4}$ »

ԲԱՄԲԱԿ ԵՒ ՑՈՐԵՆ

ԼԻՎԸՐԲՈՒԼ, 10 Ապրիլ

Բամբակի հրապարակը բացուեցաւ.

Մայիս — Յունիս 4.13
Յուլիս — Օգոստ. 4.16 քիչ գործ կ՚ը,
Օգոստ. — Սեպտ. 4.17
Հոկտ. — Նոյեմ. 4.19

Ցորենի հրապարակը գոցուեցաւ.

Նիւ-Եորք Մայիսի համար $111\frac{1}{2}$
Լիվըրբուլ Մայիսի » 6.6/
» Յուլիսի » 6/$6\frac{1}{8}$
Շիքակօ Մայիսի » $117\frac{5}{8}$

(*) Պանտրմայի մեր յարգելի Սըղթակին այս թղթակցութեան վրայ մեր տեսութիւնը՝ տեղւոյս անձկութեան պատճառաւ՝ յաջորդ անգամ։— Մ. Խ.

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Այս խորագրին տակ օրով կը պատասխանենք թէ՛ Պոլսէն և թէ գաւառներէն մեզ ուղղուած հարցումներուն, պայմանաւ որ լուրջ և կարճ գրուած ըլլան և միմիայն առեւտրական, ելեւմտագիտական, երկրագործական և առեւտրական-օրէնսգիտական խնդիրներու հետ առնչութիւն ունենան։

×

ՏԻԱՐ Յ. Բ—Յ. (Ս. Հիսար). — Անգլիական ապրանաց վրայ «քրէտի» գտնելը խիստ դժուար է։ Ցամաքային Եւրոպայի գրեթէ ամէն գործարանները 6 ամիս պայմանաժամով «քրէտի» կ՚ընեն եթէ լաւ «ռէֆէրանս» առնեն։ Վարկին քանակութիւնը կախում ունի վաճառականին «ճիրօ»յէն և «ճիրօ»ն ալ գործողին նիւթական ու գործնական կարողութենէն և գտած ու տուած գիւրութիւններէն։ Այսու հանդերձ, մեր կարծիքով, սկսնակ առեւտրականի մը համար խոհեմութիւնը կը պահանջէ դրամագլուխին չափ «քրէտի» առնել և ո՛չ աւելի։

2.—[illegible]

[illegible]

Զէօմլէքճեանի իրաւագիտական յօդուածին շարունակութիւնը, Իզմիրի առեւտր. հրապարակը, ինչպէս նաեւ Բամբակի, Մետաքսի և Գաղթականաց հրապարակները։

ՍԻՄՈՆ ԶԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ԿԱՐՈՂ ՍԵՂԱՆԱՑՄԱՐԴԱՐ մը պատրաստ է տուներու, օթէլներու կամ մեծ ճաշարաններու մէջ պաշտօնստանձնել շա՛տ դիւրամատչելի պայմաններով։ Մէկէ աւելի պատուաւոր վկայագիրներ։ Դիմել կամ գրել Մեծ-Նոր խան, Յ. Գըլըճեանի հանրածանօթ գրավաճառատունը։

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

Իւսկիւտար Սէլամսըզ Թօփալ Գաչը, կանանաւոր 8 սենեակ, բաղնիք մը, հոր մը, տանիճ մը. ընդարձակ պարտէզ փառաւոր տեսարանով վարձու կը տրուի։ Մանրամասնութեան համար դիմել նոյն կարգը թիւ 256 տունը։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Զ. ԳԻՅՍԷՐԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ 4

ՀԱՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՒՆՈՑՆԵՐԸ [1]

Հաւնոցները կրնանք երեքի բաժնել հետեւեալ կերպով.

Ա.— Գիւղական պարզ հաւնոցներ։

[illegible]

գին անոնց միջաւեղ բնակութենէն։ Իրաւ է որ երկյարկ հաւնոցներ կան որոնց առաջին յարկը սագերուն և բադերուն և երկրորդ յարկը միայն հաւերուն և երեք յարկով հաւնոցներուն երրորդ յարկն ալ աղաւնիներուն և աղաւնիներուն կը յատկացնեն, սակայն չէ՞ որ ասոնց ամէնուն ալ պըտըտելու պարտէզը, այսինքն հաւբակը միեւնոյնն է։ Ուրեմն վերը յիշուած անպատեհութիւնները կրնան հոս ալ յառաջ գալ։

Հաւազգիներու իւրաքանչիւր տեսակին զատ զատ տեղեր յատկացնելը աւելի ճիշդ և ուղիղ է։

×

Հաւնոցներու օժնութիւնը.— Գիւղական պարզ հաւնոցներ.

Կարգ մը ընդհանուր գիտելիքներ կան որոնց գործադրութիւնը անհրաժեշտ [illegible]

[illegible]

(1) Հաճոյքով կ՚իմանանք որ Տիար Հօտիոնի այս խղճամիտ և ժողովրդական ուսումնասիրութիւնը ո՛չ միայն հետաքրքրութեամբ կը կարդացուի մեր ընթերցողներուն կողմէ, այլ նաեւ թելադիր եղած է շատերուն, իբրեւ amateur հաւարոյծ, գործնականա- [illegible] (Մ. Խ.)

ԳԱՐԱՄԱՆ ՈՉԽԱՐԻՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

Տալըճ, Կրճիկ, Հէրէկ, Ցուրֆան.— Դմակին աղէկը որոշելու եղանակ.— Թուրք վաճառականի մը պատմութիւնը.

×

Գարամանի ըսուած ոչխարները գըլխաւորաբար Անատոլուի գաւառներէն կուգան և 5 տեսակ են։

Ա. տեսակը կը կոչուի տալըճ, որ Պրուսայէն, Էսկիշէհիրէն և շրջակայ գաւառներէն կը բերուի, թէեւ ուրիշ տեղերէ ալ կուգայ։ Ասոնց բուրդերը ընդհանրապէս ճերմակ կ՚ըլլան։ Սեւ բուրդով եղածները շատ քիչ են։ [illegible]

[illegible]

Բ.— Հաւնոցներու [illegible] (amateur) [illegible]

Գ.— [illegible]